

MEGÚJULT
A MAGYAR
NEMZETI BANK

2013–
2015

*A megújult
Magyar Nemzeti Bank
eredményei 2013 óta*

MEGÚJULT A MAGYAR NEMZETI BANK 2013–2015

Jelen kiadvány a Magyar Nemzeti Bank 2013 óta elért eredményeit mutatja be.

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank
Felelős kiadó: Hergár Eszter
1054 Budapest, Szabadság tér 9.
www.mnb.hu

Tartalom

1. Bevezető	5
1.1. Monetáris politika nem-hagyományos időkben	5
1.2. Ez a válság más, mint a többi – monetáris politika nem-hagyományos időkben	5
1.3. Fordulat a monetáris politikában	7
2. A kétéves kamatcsökkentési ciklus hatásai	9
3. Az MNB hitelösztönző eszköze: a Növekedési Hitelprogram	14
4. A Magyar Nemzeti Bank önfinanszírozási programja	19
4.1. Előzmények	19
4.2. Az önfinanszírozási program	20
4.3. Az önfinanszírozási program eredményei	21
5. A devizahiteles kérdés rendezése	25
5.1. Az MNB az elszámoláshoz a módszertan szabályozásával és ellenőrzésével járul hozzá	26
5.2. Az elszámolás folyamatát az MNB szigorúan ellenőrzi	27
5.3. Az MNB a forintosításhoz szükséges deviza biztosításával óvta a forintpiacot	28
5.4. A forintosítás megszüntette a törvény hatálya alá tartozó háztartások árfolyamkockázatát	29
5.5. A hitelkamatok csak az MNB által elbírált mutatók alapján változhatnak	30
6. Az MNB makroprudenciális eszközei	32
6.1. Adósságfék-szabályok	32
6.2. A hitelintézetek devizapozícióbeli lejáratí összhangját szabályozó intézkedés	34
7. A pénzügyi felügyelet integrálása	37
8. Új fejezet a hazai pénzügyi infrastruktúra fejlesztésének történetében	41
9. Az MNB szanalási tevékenysége	43
10. A Jegybanki Renminbi Program (JRP)	45
11. Megújul a forint	48

1. Bevezető

1.1. MONETÁRIS POLITIKA NEM-HAGYOMÁNYOS IDŐKBEN

A 2008–2009-es világgazdasági válság új korszakot nyitott a monetáris politikában. A világ jegybankjai részben kényszerből, részben felismerve korábbi szerepfelfogásuk hiányosságait egyre aktívabb szerepet vállaltak a stabilizációban és a válság okozta súlyos gazdasági károk helyreállításában. A hazai monetáris politikában ez a fordulat csak 2012 nyarán indult el, majd 2013 márciusától teljesedett ki. Az új jegybanki vezetés kinevezését követően megfontolt, de határozott lépésekkel igyekezett ledolgozni a legjobb nemzetközi gyakorlattal szemben addig felhalmozott lemaradást, számos területen megújítva a hazai monetáris politikát. Időről időre egy-egy nagy levegőt véve érdemes áttekinteni, hogy a megtett lépések milyen eredményekkel járhattak.

Két év távlatából az eredmények egyre markánsabban láthatóak. Az árstabilitás elérése mint törvényben foglalt elsődleges cél kereteit megtartva a Magyar Nemzeti Bank által végrehajtott hagyományos és nem-hagyományos monetáris politikai lépések az elmúlt két évben egyre dinamikusabbá váló növekedés közel felét támogatták; megállították a vállalati hitelpiac évek óta tartó mélyrepülését; az egyre alacsonyabbá váló alapkamat csökkentette minden forintban eladósodott szereplő finanszírozási költségét; a forintosítással feloldották a gazdaság legnagyobb rendszerszintű kockázatát jelentő devizahitel-problémát; hozzájárultak az állampapírpiaac stabilizálásához; a PSZÁF integrálásával hatékonyabbá tették a pénzügyi rendszer felügyeletét és mintegy pozitív mellékhatásként a jegybanki működés pozitív eredménye jelentős veszteség megfizetése alól tehermentesítette a költségvetést. Nehéz csak egy-egy eredményt, mint legfontosabbat kiragadni a sorból, ezért érdemes lehet a legfontosabb intézkedéseket és azok motivációit külön-külön is összefoglalni.

1.2. EZ A VÁLSÁG MÁS, MINT A TÖBBI – MONETÁRIS POLITIKA NEM-HAGYOMÁNYOS IDŐKBEN

A 2007-ben kezdődő és 2008 őszén elmélyülő globális pénzügyi válság súlyos lenyomatot hagyott a világ gazdaságain. Több mint 6 évvel a Lehman Brothers csődjét követően a világgazdaság növekedése még mindig mérsékelt, számos gazdaság kibocsátása jelenleg is elmarad a válság előtti szintektől. A bankrendszer hitelaktivitása visszafogott, miközben a tartósan magas szinten ragadt munkanélküliség egyre

súlyosabb hosszú távú gazdasági és társadalmi következményekkel fenyeget. A közgazdászok egyre szélesebb körében elfogadott nézet, hogy a válságot követő éveket egy egyre inkább elhúzódó, ún. mérlegkiigazítási recesszió periódusa jellemezheti. Az adósságaik visszafizetésére fókuszáló állami és magánszereplők óvatosabb viselkedése huzamosabb ideig hátráltathatja a gazdasági növekedést, miközben a kereslet-hiányos környezet a hosszú távú fejlődéshez óhatatlanul szükséges strukturális reformok kivitelezhetőségét is nehezítéssé, sőt olykor lehetetlenné teheti. Ezen – utólag már nyugodtan kijelenthetjük, hogy nem-hagyományos – időkben a gazdaságpolitika legfontosabb ágainak hatékony, aktív és összehangolt lépései különös fontosságot kapnak, amiben a monetáris politika szerepe látványosan felértékelődött.

A globális pénzügyi válság különösen súlyosan érintette Magyarországot. Ennek fő oka, hogy a magyar gazdaságot egyszerre jellemezték az egyre akutabb strukturális növekedési és a fenntarthatatlan finanszírozási problémák. Hazánkban a kormányzat és a magánszektor egyaránt fenntarthatatlan adósságot halmozott fel a válság előtt, ráadásul ennek jelentős részét devizában denominálva. A költségvetés hiánya a 2006 után induló sorozatos megszorítások ellenére magas maradt, az államadósság növekvő pályán mozgott. A háztartások megtakarításai megcsappantak, a folyó fizetési mérleg hiánya éveken át jelentős volt, ami tetemes külső eladósodáshoz vezetett, miközben a devizatartalékok szintje a külső adóssághoz képest vészesen alacsonyan alakult.

A magyar gazdaság sérülékenysége alapvetően meghatározta a válságot követő évek makrogazdasági folyamatait, egyúttal világosan kijelölte a gazdaságpolitikai beavatkozás szükséges irányait. A fenntarthatatlanul magas adósságállományok leépítése hosszú évekre visszavetette a belföldi keresletet, régiós versenytársainknál jobban fékezve a válságból való kilábalást. A befagyó hitelezés és a visszaeső beruházások fokozatosan rombolták a hosszú távú növekedési potenciált. Így a gazdaságpolitika azzal a szinte lehetetlen feladattal szembesült, hogy egyszerre kellett véghezvinnie a költségvetés konszolidációját, és megteremteni a fenntartható növekedés alapjait.

A költségvetési fegyelem és a strukturális reformok 2013-ra már jól látható eredményeket hoztak. A fegyelmezett – partnereinkkel alkalmanként konfliktust is felvállaló – kormányzati viselkedés következtében a költségvetési egyenleg tartósan 3 százalék alá került, megteremtve az államadósság csökkenésének feltételeit. A megtett erőfeszítéseket az Európai Bizottság túlzott deficiteljárásának megszüntetése is igazolta. Eközben a magánszektor eladósodottsága is jelentősen mérséklődött, csökkentve a magas külső adósságból adódó sérülékenységet. A munkapiaci aktivitás és foglalkoztatás fokozatosan emelkedett, és 2013-ban a beruházások és a GDP növekedése is újraindult.

1.3. FORDULAT A MONETÁRIS POLITIKÁBAN

Érzékelve a kockázati megítélés javulását, valamint az egyre mérsékeltebbé váló inflációs környezetet, a kamatcsökkentési ciklus elindításával, majd 2013-tól a monetáris politikai eszköztár megújításával és széles körű alkalmazásával a Magyar Nemzeti Bank is csatlakozott a válság következményeit aktív monetáris politikával enyhíteni kívánó jegybankok sorához. A válság első éveiben a magas kamatok miatt drága maradt az adósság finanszírozása, és az elégtelen belső megtakarítások és a felhalmozódott nagymértékű adósság következtében az ország továbbra is nagymértékben rászorult a külföldi hitelezőkre. A potenciális növekedés szempontjából meghatározó vállalati hitelezés folyamatosan zuhant, a gazdaság egyes szegmensei – főként a kis- és középvállalkozások – számára szinte ellehetetlenült a banki forrásbevonás.

A Magyar Nemzeti Bank törvényben foglalt elsődleges mandátumának (az árstabilitás elérése és fenntartása) kereteit megtartva számos programmal támogatta a gazdaság stabilizálását. Figyelembe véve a körülöttünk lévő világ gyorsan változó kockázatait lépéseinkhez határozottságra, kreativitásra és kellő óvatosságra egyaránt szükségünk volt. Az egyik fő irányt a 2012 nyarán megkezdett, a rendszerváltás óta a leghosszabb kamatcsökkentési ciklus jelentette, melynek végén az alapkamat 490 bázisponttal alacsonyabb, historikus mélypontot jelentő 2,1 százalékra süllyedt. A lépések tompították a globális deflációs hullám első csapásait, miközben a gazdaság egészében csökkentették a finanszírozási költségeket. A kamatcsökkentések nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy az államháztartás forint állampapírjain igen jelentős kamatmegtakarítást tudjon elkönyvelni.

A Növekedési Hitelprogram javította a kis- és középvállalatok hitelhez való hozzáférését, ami feloldotta a vállalati hitelpiac fagyott helyzetét, érdemben támogatva a beruházási fordulatot. A programnak köszönhetően 2013 óta mintegy 20000 kis- és középvállalkozás összességében több mint 1300 milliárd forint forráshoz jutott. Az MNB önfinanszírozási programja mérsékelte az ország külföldi hitelezőkkel szembeni kitettséget, míg a deviza alapú lakossági jelzáloghitelek forintosításának megoldásával az elmúlt évtized legjelentősebb rendszerszintű kockázatát sikerült semlegesíteni. A monetáris politikai lépések pozitív mellékhatásaként a jegybanki eredmény is számottevően javult, több száz milliárdos későbbi tervezett veszteségtől tehermentesítve a költségvetést. A pénzügyi felügyelet integrációja és a makroprudenciális eszköztár fejlesztése pedig erősítette a bankrendszer stabilitását, hozzájárulva a gazdaság sérülékenységének további csökkenéséhez.

A reálgazdasági szereplők mellett a pénzpiacok is visszaigazolták a monetáris politika kiszámítható és hiteles viselkedését. Az új, többször ún. nem-hagyományos

jegybanki lépéseket, a kezdeti bizonytalanságot felváltva, a piaci szereplők egyre szélesebb körű elfogadása, támogatása övezi. A megfelelően kommunikált döntések hitelesen és gyorsan beépülnek a piaci várakozásokba, ezzel is erősítve a monetáris politika hatásmechanizmusát.

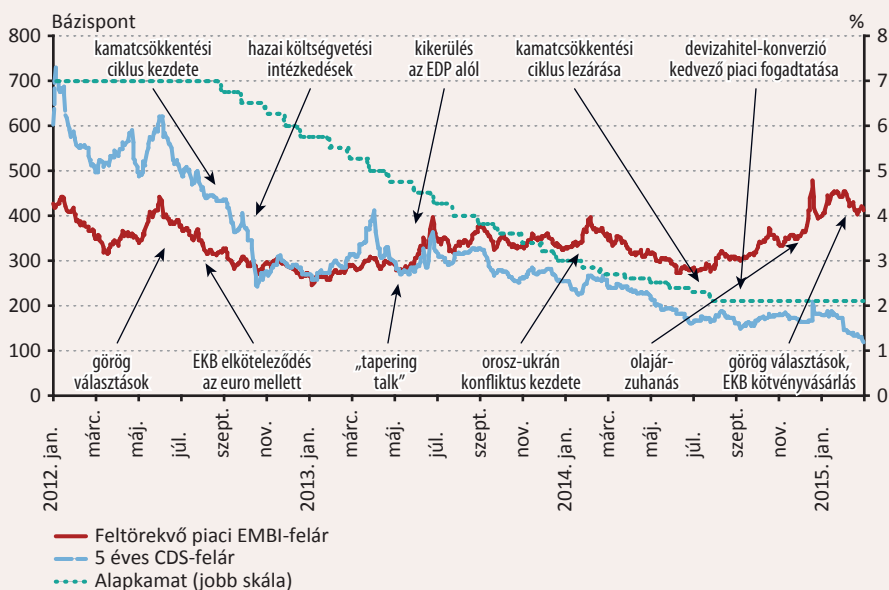
Természetesen ez a rövid felsorolás csak az elmúlt két év legfontosabb mérföldköveit érintette. A jegybanki döntések számos egyéb ponton befolyásolták a gazdaság működését, amelyekbe bővebben majd a következő oldalak nyújtanak betekintést. Ugyanakkor azt is látnunk kell, hogy a sikerrel megtett lépések ellenére a jövő még számos kihívást és kockázatot tartogat számunkra, hisz ez a válság valóban más, mint a többi. Elég csak a világszerte egyre akutabb deflációs kockázatokra, a Fed monetáris politikájának normalizálódására vagy épp egy újabb eszközár-buborék kialakulásának a lehetőségére gondolni. Ezen és más kihívásokra a továbbiakban is csak aktív, megfontolt, körültekintő, innovatív és a legjobb nemzetközi gyakorlaton alapuló monetáris politikával lehet megfelelő válaszokat adni.

2. A kétéves kamatcsökkentési ciklus hatásai

2014 júliusában véget ért egy időszak, amely a hazai monetáris politikába eddig nem tapasztalt dinamizmust hozott. A kétéves kamatcsökkentési ciklus eredményeként a jegybanki irányadó kamat összességében 490 bázisponttal mérséklődött. A Monetáris Tanács előbb havonta 25 bázispontos lépésekben, majd óvatosabb ütemben a kezdeti 7 százalékos jegybanki alapkamatot **2,1 százalékra** csökkentette. Magyarországon ilyen hosszú ideig tartó, folyamatos lazítási ciklusra és ilyen alacsony nominális kamatszintre még nem volt példa a rendszerváltás óta. **A beérkező adatok és az inflációs kilátások alapján bebizonyosodott, hogy a kamatciklus minden kritika ellenére indokolt, fenntartható és szükséges volt.**

1. ábra

Az MNB alapkamat, illetve hazai és feltörekvő piaci kockázati felárak alakulása

Forrás: Bloomberg, MNB

2012 nyarán hazánk nemzetközi kockázati megítélésének fokozatos javulása és a fejlett országok jegybankjainak tartósan laza monetáris politikája lehetővé tette a kamatcsökkentési ciklus megindítását, miközben a hazai tényezők, köztük a fiskális politika területén megvalósított fordulat tovább növelte a monetáris politika mozgásterét.

A Monetáris Tanács a kamatcsökkentési ciklus lezárásakor áttekintette, hogy azt milyen tényezők tették lehetővé és milyen következményekkel járt a monetáris kondíciók lazítása. A visszafogott belső fogyasztás, a kedvező nemzetközi tényezők, az egyre fegyelmezettebbé váló kormányzati politikák és a fokozatosan mérséklődő inflációs várakozások egyaránt támogatták az erős hazai dezinflációt.

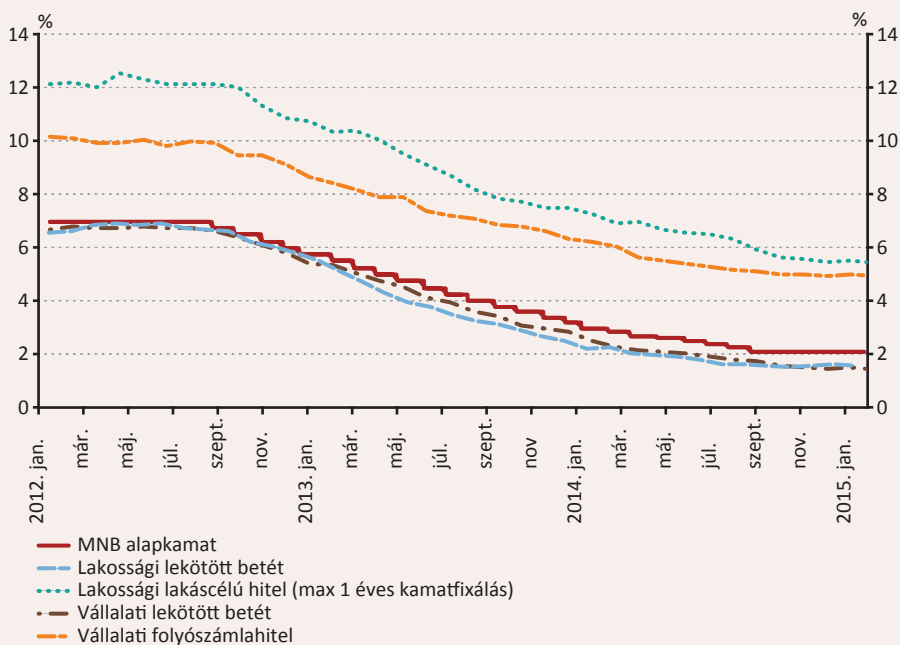
A kamatcsökkentési ciklus kezdetén az infláció 6 százalék közelében volt. A jegybanki célt érdemben meghaladó árszínvonal-emelkedés háttérben azonban jelentős részben **egyedi, átmeneti hatások álltak, emiatt előretekintve a fogyasztóiár-index csökkenésére lehetett számítani.** A Monetáris Tanács 2012 nyarán megosztott volt, de többségbe kerültek azok a döntéshozók, akik támogatták a kamatcsökkentést. Az átmeneti hatások kikutatásával **2013 elejétől erős dezinflációs periódus kezdődött,** ahol az infláció már a külső és hazai tényezők széles körének következtében tartósan 3 százalék alatt alakult. A 2013 elejétől kezdődően megfigyelt jelentősebb dezinfláció több – gyakran egymás hatásait erősítő – tényező együttesének a következménye volt. Az erős hazai dezinflációt egyaránt támogatta a visszafogott belső fogyasztás, a nemzetközi inflációs tendenciák, a fegyelmezettebbé váló fiskális politika és a fokozatosan mérséklődő inflációs várakozások. Ezen hatásokkal összhangban az inflációs alapfolyamat mutatók 2013 folyamán fokozatosan mérséklődtek, és azóta is tartósan alacsony szinteken alakulnak.

A kamatcsökkentési ciklus első felében a mozgásteret a nemzetközi kockázatvállalási hajlandóság erősödése is bővítette, míg a ciklus második felében a kockázati megítélést illetően már inkább a hazai tényezők támogatták az MNB irányadó rátájának csökkentését. Emellett a 2010 után erősödő fiskális fegyelem is alapvetően hozzájárult ahhoz, hogy a hazai kockázati megítélés fokozatosan mérséklődve elérte a feltörekvő piaci átlagot.

Az alapkamat csökkentése **mérsékelte a banki kamatokat és támaszt nyújtott a gazdasági növekedésnek,** ezzel támogatva a jegybanki inflációs cél középtávú elérését. A lazítási ciklus **a hitelterheket több százmilliárd forinttal csökkentette,** miután a meghatározó lakossági és vállalati banki termékekben hasonló nagyságrendű, **450–550 bázispont körüli kamatcsökkenést** eredményezett. A lazítási ciklus egyben megakadályozta a mérlegkiigazítás időszakában a hitelállomány, a fogyasztás és a beruházás további drasztikus zuhanását.

2. ábra

Az MNB alapkamat, illetve egyes forint hitel és betét termékek kamatának alakulása

Forrás: MNB

A kamatcsökkentés a hozamokban fokozatosan és a piac által fenntarthatónak tekintett módon érvényesült, és folyamatosan **pozitív reálkamatot biztosított** a megtakarítók számára. A hosszabb lejáratú hozamok csökkenését a mérséklődő inflációs várakozások, a fegyelmezett fiskális politika és a számottevően javuló külső egyensúlyi folyamatok egyaránt támogatták, miközben a nemzetközi kockázatvállalási hajlandóság alakulása, kisebb megingásokat leszámítva, szintén segítette. A lakosság nettó pénzügyi megtakarítása a kamatcsökkentések ellenére tovább emelkedett. A jelentős mértékű megtakarítás révén csökkenhet a külföldi forrásokra való ráutaltság, míg beruházások forrásául szolgálva a gazdasági növekedés is segítheti a külső adósság mérséklődését.

Az MNB más eszközeivel együtt a kamatcsökkentési ciklus nagyban hozzájárult ahhoz, hogy **az átlagos állampapír-piaci referenciahozamok közel 400 bázisponttal csökkentek**. Amennyiben ez a hozamszint tartósan fenn tud maradni, akkor **Magyarország forintban denominált állampapírjai után fizetendő kamatkiadásai hosszú távon évente 300 milliárd forintot meghaladó mértékben mérséklődhetnek**.

A forint hozamgörbe fokozatos lejjebb tolódása és a forint finanszírozás irányába történő elmozdulás **egyszerre tette olcsóbbá és biztonságosabbá az államadósság finanszírozását, és javította az MNB eredményét is.** Az alapkamat változatlan 7 százalékos szintjéhez viszonyítva **a kamatcsökkentések eddig több mint 300 milliárd forinttal javították a jegybanki eredményt.** A kamatcsökkentési ciklus során stabil lefedettség és kibocsátási mennyiségek jelezték a hazai állampapírok javuló piaci megítélését.

Az MNB becslése szerint a kamatcsökkentések két év alatt összesen 1,1 százalékponttal emelték az éves átlagos infláció értékét. **A kamatcsökkentések nélkül 2014-ben az éves átlagos infláció számottevően negatív tartományba (–1,3 százalék közelébe) süllyedhetett volna.**

1. táblázat

A kamatcsökkentési ciklus hatása az inflációra és a GDP szintjére¹

Időszak	Infláció (százalékpont)	GDP szint (százalék)
2012. II. félév	0,0	0,1
2013	0,4	0,5
2014	1,1	1,1

Forrás: MNB

Mindezen túl a csökkenő jegybanki alapkamat a fogyasztás és a beruházások dinamikájának fokozatos javulását is segítette, és hozzájárult a magyar gazdaság ár- és költség alapú versenyképességének javulásához. **E hatások eredményeként a kamatcsökkentések összességében mintegy 1,1 százalékponttal emelték a gazdasági növekedést.**

Számos elemző vitatta a kamatcsökkentési ciklus során a kamatlépések szükségességét, lehetőségét. A Magyar Nemzeti Bank a ciklus során végig elkötelezett volt az óvatos ütemű monetáris politika iránt és tekintettel volt az inflációs alapfolyamatokra. A kamatcsökkentési ciklus során a Monetáris Tanács több alkalommal a kamatcsökkentési ciklus ütemének csökkentése mellett döntött. A kisebb mértékű kamatlépések összhangban voltak az óvatos monetáris politikával, csökkentették a pénzpiaci ingadozások miatt esetlegesen kialakuló, a kamatdöntésekkel összefüggő meglepetéseket. Ezt erősítette, hogy a Monetáris Tanács több alkalommal iránymutatást adott a jegybanki alapkamat várható alakulásáról, ami támaszt nyújtott a várakozások horgonyzásában. Mindezek hozzájárulhattak ahhoz, hogy kedvezőt-

¹ Az egyes időszakokra az átlagos hatás szerepel. A kamatcsökkentési ciklus makrogazdasági hatásainak számítását az aktuális előrejelzői modellünkkel (MPM modellel) végeztük.

lenebb, ingadozó piaci hangulatban is csökkenhetett a kamatpályával kapcsolatos bizonytalanság. A kamatciklus során a dezinflációs nyomás tovább folytatódott és **az MNB kamatcsökkentésekkel kapcsolatos várakozásai beigazolódtak** (lásd az alábbi bekezdésben). A kamatciklus lezárása után a Magyar Nemzeti Bank feltételes – az Inflációs jelentés makrogazdasági előrejelzésén alapuló – előretekintő iránymutatást adott. A kedvező nemzetközi pénzügyi kondíciók mellett az előretekintő iránymutatás is segítette a monetáris politika időhorizontján a várható alapkamat alacsony szinten való stabilizálását. **Összességében az utóbbi években a kamatciklus során csökkent a jegybanki döntések meglepetés jellege, ami nagyban hozzájárult a jegybanki hitelesség növekedéséhez.**

A kétéves kamatcsökkentési ciklus lezárása után a hazai és a nemzetközi dezinflációs tendenciák folytatódtak, ami az utóbbi negyedévekben az olajárak erőteljes csökkenésével a hazai inflációt is lefelé szorították. 2015 elején a beérkezett adatok alapján elmozdulás történt a decemberi Inflációs jelentés lazább monetáris politika felé mutató kockázati pályáinak irányába és növekedett a valószínűsége a dezinflációs folyamatok nyomán, az inflációs várakozások módosulásával érvényesülő másodkö-
rös hatások kialakulásának.

3. Az MNB hitelösztönző eszköze: a Növekedési Hitelprogram

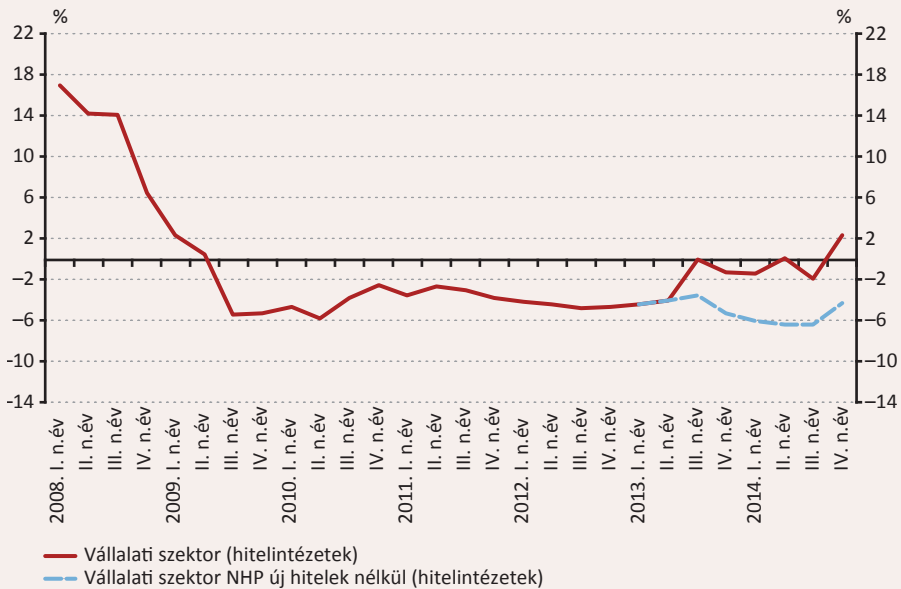
A Magyar Nemzeti Bank 2013 áprilisában hirdette meg a **Növekedési Hitelprogramot**, amelynek célja a kis- és középvállalkozások hitelezésében tapasztalt zavarok enyhítése és ezáltal a gazdasági növekedés élénkítése volt. Az MNB a program I. és II. pillérében 0 százalékos kamatozású fedezett refinanszírozási hitelt nyújtott a hitelintézetek számára, amelyek ezt kkv-k hitelezésére fordíthatták legfeljebb 2,5 százalékos kamatmarzs felszámítása mellett és legfeljebb 10 éves futamidővel.

A meghirdetést követően a vállalkozások részéről fokozott érdeklődés mutatkozott a program keretében elérhető hitelek iránt, amely a hitelintézetek által 2013. május végén jelzett részvételi igényekben is tükröződött. Annak érdekében, hogy a programban elérhető alacsony kamatozású hitelből minél több kkv részesülhessen, a Monetáris Tanács még a program indulása előtt 50 százalékkal, 750 milliárd forintra emelte a rendelkezésre álló keretösszeget. A vállalkozások részéről jelentkező nagy érdeklődésnek köszönhetően a keretösszeg 93,5 százalékára kötöttek hitelszerződést a hitelintézetek; ez közel 701 milliárd forintot jelent, ami mintegy 10 ezer szerződéshez és 7500 vállalkozáshoz kapcsolódott.

Amellett, hogy az NHP számottevően élénkítette a hitelkeresletet a vállalkozások oldaláról, a hitelintézetek figyelmét is a kkv-szektorra irányította, ami fokozta a versenyt az ügyfelek megszerzéséért és megtartásáért. **A verseny élénkítése irányába hatott** a program keretösszegének szétosztásakor az MNB által alkalmazott allokációs mechanizmus, valamint a hitelkiváltás, illetve bankváltás lehetősége, aminek köszönhetően nőtt a kis- és közepes bankok, valamint a takarékszövetkezetek részesedése a kkv-hitelállományon belül. Az NHP első szakaszában az új hitelek, ezen belül is az új beruházási hitelek kedvező arányának köszönhetően **a program gazdasági növekedésre gyakorolt hatása számottevő lehetett**. A hitelkiváltásnak köszönhetően pedig számottevően csökkentek a kkv-k kamatterhei, ezáltal javult jövedelmezőségük, hitelképességük is. A hitelintézetek hajlandóak voltak hosszú, átlagosan közel 7 éves lejáratú, a futamidő végéig rögzített kamatozású hiteleket nyújtani, ami azért

3. ábra

A vállalati szektor hitelállományának éves növekedési üteme

Forrás: MNB

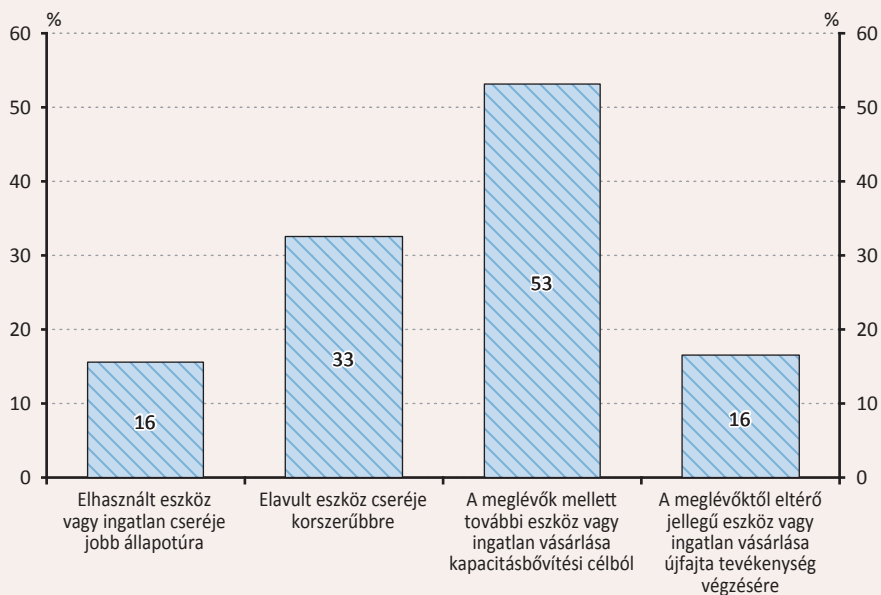
is kedvező, mert a pénzügyi és gazdasági válság alatt különösen a hosszabb lejáratú hitelek elérhetősége romlott.

A program első szakaszának sikerére tekintettel az MNB Monetáris Tanácsa 2013. szeptember 11-én az NHP folytatásáról döntött. **A program második szakasza 2013. október elején indult**, és kezdetben 2014 végéig került meghirdetésre 500 milliárd forintos keretösszeggel, amelyet a Monetáris Tanács 2014 őszén további 500 milliárd forinttal 1000 milliárd forintra emelt. **Az első szakasz eredményei lehetővé tették, hogy a növekedés közvetlen ösztönzésére helyeződjön a hangsúly.** Erre tekintettel a második szakasz keretösszegének 90 százaléka kizárólag új hitelek nyújtására fordítható, és maximum 10 százalék lehet a forint-, illetve devizahitel-kiváltás.

Az NHP második szakaszának igénybevétele 2015. január végéig 601,2 milliárd forint volt, több mint 14000 vállalkozáshoz kapcsolódóan. Ezzel **a két szakaszban együtt több mint 19000 vállalkozás jutott finanszírozáshoz mintegy 1300 milliárd forint összegben.** A második szakaszban nyújtott hitelek 97 százaléka új hitel, ezen belül is az új beruházási hitelek (és új lízingügyletek) részesedése 62 százalék, az új forgó-

eszközhitelké 26 százalék, míg az EU-s támogatások előfinanszírozására folyósított hiteleké 12 százalék.

4. ábra
A hitelek megoszlása a beruházás célja szerint

Forrás: MNB

Az NHP második szakaszában a program finomhangolásainak és a hosszabb rendelkezésre álló időnek köszönhetően **érdemben emelkedett a mikrovállalkozások részesedése** az első szakaszhoz képest: míg a mikrovállalkozások részesedése 25 százalék volt az első szakaszban, addig a második szakaszban közel 40 százalékot ért el. Ez azért tekinthető kedvezőnek, mert főleg a kisebb és emiatt kockázatosabb vállalkozások szembesülnek hitelhez jutási korlátokkal. Ezzel együtt csökkent az átlagos hitelméret is: a beruházási hitelek esetében már minden második hitel 10 millió forint alatti.

Szintén kedvező, hogy csökkent a regionális koncentráció a programban. Míg az NHP előtti kkv-hitelállomány több mint fele a közép-magyarországi régióban tevékenységet folytató vállalkozásokhoz tartozott, addig az NHP első szakaszában nyújtott hitelek tekintve a régió részesedése 41 százalék volt, a második szakaszban pedig 26 százalék. Ezzel együttesen számottevően emelkedett az alföldi régiók súlya, jelenleg az NHP-s hitelek közel harmada ezekbe a régiókba irányul. Ez a folyamat részben

az agrárszektor térnyerésének köszönhető, mivel a második szakaszban a hitelek több mint negyede ebbe az ágazatba áramlik.

Az NHP érdemben bővítette a hitelkeresletet is, amit – a hitelállomány alakulása mellett – alátámaszt a jegybank által 2014 augusztusában készített nem reprezentatív kérdőíves felmérés eredménye is. Eszerint a vállalkozások közel 60 százaléka nem, vagy csak jelentősen kisebb összegben vett volna fel új hitelt az NHP hiányában; a beruházási hitelek nagyobb része ráadásul bővítő beruházásokat szolgált.

A program hatására megállt a kkv-, és ezzel a vállalati hitelállomány visszaesése. Míg a program elindítása előtti években a kkv-hitelállomány éves alapon 5–6 százalékkal csökkent, az NHP elindulása óta lényegében stagnál az állomány. Az MNB becslései szerint az NHP első és második szakaszának növekedési hatása a kereslet oldali becslés szerint 0,3–0,9 százalékpont, míg kínálat oldali becslés szerint 0,5–1,1 százalékpont volt. Figyelembe véve a program másodkörös hatásait is, **a két szakasz növekedési hatása összesen 1 százalékpont körül lehetett.**

A hitelbefagyás elkerülése, a hitelállomány csökkenésének megállítása fontos eredmény, mivel a szűkülő hitelkínálat fékezi a gazdasági növekedést, csökkenti az eszközárakat, és ez a bevonható fedezetek egyre kisebb értéke miatt tovább mérsékli a hitelkínálatot. Ennek a hazánkban is kialakult negatív spirálnak sikerült gátat szabni a monetáris politikai eszköztár részét képező NHP elindításával. Az NHP a kamatköltségeket indokolt szintre szorította, megállította a hitelezés csökkenését, és a vállalatok beruházási kedvét erősítő hitelfeltételeket teremtett és ezáltal a monetáris transzmissziót javította.

Az NHP kedvező hatásai ellenére **az NHP-n kívüli hitelezés ugyanakkor még mindig nem állt helyre**, a bankok túlzott kockázatkerülése, a szigorú hitelfeltételek ebben a szegmensben fennmaradtak. Itt az elmúlt évekhez hasonlóan továbbra is csökken a hitelállomány. Mindez a monetáris transzmisszió nem megfelelő működésére utal a kkv-hitelpiac ezen szegmensében. A gazdasági növekedést támogató tartós hitelezési fordulathoz ezen vállalkozások hitelhez jutásának elősegítése szükséges, ami az NHP eddigi hatásainak kiterjesztésével érhető el. Ezért a Monetáris Tanács 2015. február 18-i ülésén egy az NHP-hoz hasonló, azzal számos feltétel tekintetében megegyező, de párhuzamosan futó különálló konstrukció, az NHP+ elindítása mellett döntött.

Az MNB az NHP+ konstrukcióban egy 500 milliárd forintos keretösszeget bocsát a hitelintézetek rendelkezésére. Az NHP+ keretében a jegybanktól igénybe vett 0 százalékos refinanszírozási hitelek ugyanúgy kis- és középvállalkozások hitelezésére

fordíthatók, maximum 2,5 százalékos kamatláb mellett, hitelkiváltásra azonban nincs lehetőség. Az új hitelprogram azonban kiegészül egy fontos feltétellel, a kockázatmegosztással, annak érdekében, hogy **az NHP-ből kiszoruló vállalatok hitelpiaca is normalizálódjon**. Az NHP+ keretében megkötött hitelszerződéseknél az MNB a hitelezési veszteségek 50 százalékát átvállalja a hitelintézetektől, de legfeljebb 5 évig és évente legfeljebb az egyes hitelintézetek által az ezen konstrukció keretében fennálló hitelportfólió 2,5 százalékának erejéig. Így azon kockázatosabb vállalkozásoknak lehetőség nyílik tevékenységük bővítésére, amelyek egyébként nem, vagy csak korlátozott mértékben és kedvezőtlen feltételek mellett lennének képesek hosszú futamidejű, beruházási hitelt felvenni.

Az átmeneti jelleggel, év végéig meghirdetett NHP és NHP+ konstrukciók keretében közel 1000 milliárd forintnyi finanszírozáshoz juthatnak a hazai kis- és középvállalkozások 2015-ben. 2016 elejétől a kv-hitelezés a helyreállított piaci alapokra helyeződhet vissza.

4. A Magyar Nemzeti Bank önfinanszírozási programja

4.1. ELŐZMÉNYEK

A gazdasági válságot megelőzően felépült adósságállomány csökkenése és a jegybanki tartalék-megfelelés javulása 2014-ben lehetővé tette a devizatartalékok célzott felhasználását, az önfinanszírozási program meghirdetését. Magyarországot jelentős adósságállománnyal érte el a 2008-ban kirobbant gazdasági válság. A válságból adódó alkalmazkodás következményeként először a folyó fizetési mérleg fordult aktívumba, majd pedig a teljes, illetve ezen belül a rövid lejáratú adósság kezdett érdemi csökkenésbe, amiből adódóan javult az ország külső egyensúlyi helyzete. Mindeközben megnőtt a jegybank tartalékállománya is, így 2014-re lehetővé vált a tartalékok óvatos, fokozatos mérséklése. **A tartalékok leépítésének egyik módja, ha az állam a lejáró devizaadósságát nagyobb részben forintból újítja meg,** hiszen az állam az MNB-nél hajtja végre a szükséges konverziókat a betétei terhére. Erre a lehetőségre épül a Magyar Nemzeti Bank önfinanszírozási koncepciója, melynek célja az államadósság belső forrásokból történő finanszírozásának erősítése, a külső forrásokra való ráutaltság csökkentése.

Az MNB Monetáris Tanácsa 2014. április 23-i ülésén döntött az önfinanszírozási koncepcióról és monetáris politikai eszköztárának ehhez kapcsolódó megújításáról. Az önfinanszírozási koncepció a belső finanszírozás felé való elmozdulást segíti elő, ami azt jelenti, hogy arányaiban a külföldi befektetők az eddiginél kisebb, a hazai szereplők, a lakosság és különösen a bankok pedig az eddiginél nagyobb részt vállalnak az államháztartás finanszírozásából. **A program végső célja, hogy a bruttó külső adósság mérséklésén keresztül csökkenjen az ország külső sérülékenysége,** illetve az államháztartás finanszírozása és a magyar pénzügyi rendszer stabilitása erősödjön. A kisebb külső eladósodottság az ország javuló kockázati megítélésén, a kockázati prémium mérséklődésén keresztül hozzájárulhat az adósságszolgálati költségek csökkenéséhez is.

4.2. AZ ÖNFINANSZÍROZÁSI PROGRAM

Az MNB eszköztárának megújítása a bankok államadósság-finanszírozásban játszott szerepének növelését célozta. A program elemei a következők voltak:

- a **kéthetes MNB-kötvény 2014. augusztus 1-jétől kéthetes jegybanki betétté alakult**, aminek révén a jegybankban lekötött banki források részben az állampapírok felé rendeződtek át;
- a június 26-tól **rendszeresen meghirdetett kamatcsere eszköz (IRS) a kamatkockázat kezelését és így a banki alkalmazkodást támogatja**;
- a potenciális üzleti eszköztár részévé váló **fedezett hitel és értékpapírcsere instrumentumok** pedig piaci turbulencia esetén nyújtanak likviditási segítséget a hitelintézeteknek.

Az önfinanszírozási program a bankokat a kéthetes jegybanki eszközből az állampapírok felé tereli, ami azt jelenti, hogy a bankok az MNB helyett az államot finanszírozzák. A jegybankmérleg sajátosságai miatt ez a legegyszerűbb esetben azt jelenti, hogy a hazai bankok a kéthetes jegybanki eszközben tartott forrásaikból állampapírt vesznek az aukciókon az Államadósság Kezelő Központtól (ÁKK). Mindez még nem jelenti az önfinanszírozási folyamat végét, ahhoz ugyanis az is kell, hogy az ÁKK a lejáró devizakötelezettségeit forintlikviditásának a jegybank devizatartalék terhére történő konvertálásával fizesse vissza – és ezzel szűkítse az MNB mérlegét, valamint csökkentse a bruttó külső adósságot és az ország nemzetközi sérülékenységét.

Az irányadó eszköz átalakítása a források jegybanki instrumentumokból való kiszorítását szolgálta. **A jegybanki kötvény és betét között lényeges különbség, hogy ez utóbbit csak a jegybanki partnerkör intézményei, azaz jellemzően a hazai bankok vehetik igénybe**, illetve hogy a betét lejárat előtt nem törhető fel, valamint a jegybanki műveletek során fedezetként nem fogadható el. Mindennek két fontos következménye van. Egyrészt az átalakítás a külföldieket és a nem-banki hazai befektetőket kiszorította az irányadó eszközből, azaz ezen intézményeknek mindenképp alkalmazkodniuk kellett a váltáshoz. Másrészt a betétesítés a bankokat arra ösztönözte, hogy az elfogadható fedezetek közé sorolt, illetve likviditási szempontból kedvezőbb piaci és szabályozói megítélés alá eső eszközöket keressenek, hiszen a fizetési forgalmuk zavartalan lebonyolításához, a jegybanki hitelképességük fenntartásához, illetve a szabályozói elvárás miatt megfelelő mennyiségű likvid eszközzel kell rendelkezniük.

A program részeként bevezetett kamatcsere eszköz lehetővé teszi, hogy a bankok fedezzék a hosszú lejáratú fix kamatozású államkötvényeiknek, illetve azok rövid

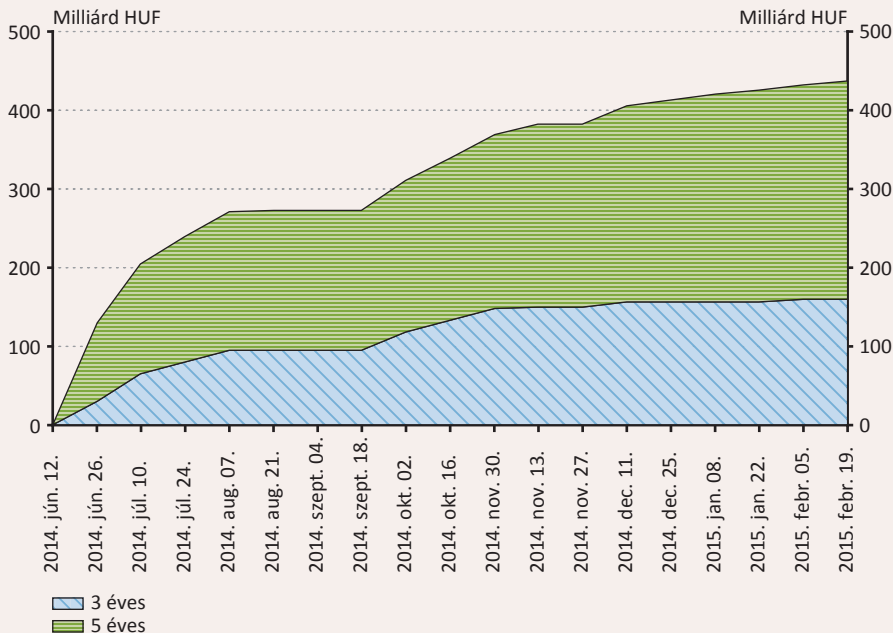
lejáratú forrásokból való finanszírozásának kamatkockázatát. A tendereken résztvevő hitelintézetek vállalják, hogy a tenderek keretében elfogadható értékpapírjaik állományát legalább annyival növelik a 2014. első negyedévi értékhez képest, mint amennyi IRS-t az MNB-vel megkötnek. Az ügylet csak egy év elteltével és csak „büntetés” mellett zárható le. Ez a két szigorú feltétel jelenti az eltérést a piaci kamatcsereügyletektől, ami természetesen a jegybanki eszköz árában is tükröződik.

4.3. AZ ÖNFINANSZÍROZÁSI PROGRAM EREDMÉNYEI

Az MNB 2014 augusztusában sikeresen végrehajtotta az irányadó instrumentum átalakítását, és **2015. február végéig összesen 437 milliárd forint névértékben kötött kamatcsere-ügyletet a partnerkörébe tartozó hitelintézetekkel**. A betétesítés banki és befektetői alkalmazkodási kényszerrel járt, ami átmenetileg turbulens piaci viszonyokat eredményezett, de őszre normalizálódtak a feltételek: a bankok overnight betételhelyezése csökkent, a releváns rövid lejáratú kamatok visszatértek a kamatfolyosón belülre, a swap felárak a normálisnak tekinthető mértékre álltak be, így összességében a kéthetes instrumentum átalakítása miatt a monetáris transzmisszió nem romlott.

5. ábra

A jegybanki IRS-állomány alakulása

Forrás: MNB

Az önfinanszírozási program elérte a kitűzött célokat, ugyanis nagymértékben hozzájárult a bankok állampapír-állományának emelkedéséhez, valamint Magyarország finanszírozási struktúrájának egészségesebbé és kiegyensúlyozottabbá tételéhez. A 2014-es év egészében a bankok állampapír-állománya piaci értéken több mint 1000 milliárd forinttal nőtt. Ezzel a forintfinanszírozás több mint felét a hazai bankok biztosították, ami javította az államadósság finanszírozási struktúráját. A növekedés az önfinanszírozási programhoz kapcsolódó bankoknak volt köszönhető, az IRS-tendereken részt vevő bankok ugyanis átlagon felüli növekedést mutattak, az IRS-t nem használó, de a betétesítésben kiemelten érintett bankok ugyancsak bővítették a portfóliójukat, miközben a programban részt nem vevő bankok jelentősen csökkentették azt. Különösen kedvező, hogy az önfinanszírozási program áprilisi bejelentése utáni többlet forint-állampapír-kibocsátás legnagyobb részét a hazai bankok kereslete szívtá fel.

A program sikerét mutatja, hogy a bankok elsősorban hosszabb lejáratú állampapírokat vettek, azaz az önfinanszírozási programnak köszönhetően a banki állampapír-állományon belül nőtt a hosszabb futamidejű papírok aránya. A hazai hitelintézetek – elsősorban az IRS tendereken részt vevő, valamint a kis mérlegfőösszegű, jelentős fizetési forgalmat lebonyolító bankok – amellet, hogy forint állampapír-állományuk emelésével eredményesen járultak hozzá az államháztartás belső finanszírozásának erősítéséhez, portfóliójuk lejáratának meghosszabbításával az elmúlt fél év során az államadósság finanszírozásának stabilitását is hatékonyan támogatták. Az előző éveket tekintve a bankok saját tulajdonában lévő állampapír-állománya 2012-ben jellemzően diszkontkincstárjegyekben bővült, 2013-ban a bankrendszer szintjén csökkenést regisztráltunk, míg 2014-ben az önfinanszírozási koncepciónak köszönhetően a hosszabb lejáratú államkötvényeknél volt tapasztalható bővülés.

Az önfinanszírozási programmal a hazai bankok állampapír-vásárlása révén **javult a hazai államadósság finanszírozási szerkezete,** hiszen a banki állampapír-vásárlások – a háztartások vásárlásai mellett – a hazai finanszírozási részarány emelkedését hozták. A tavaly decemberi adatok alapján a hazai bankok részesedése jelentősen és trendszerűen nőtt a központi költségvetés bruttó adósságának finanszírozásában: míg 2013 decemberében ez az arány 15 százalékot tett ki, addig 2014 novemberében 18,2 százalékot, és decemberben is csaknem elérte a 18 százalékos értéket.

Az önfinanszírozási program a devizaforrások forintból történő refinanszírozásából adódóan szűkítette a jegybank mérlegét. A program keretében az ÁKK növelte a forint-állampapírok kínálatát, azáltal hogy a deviza lejáratok egy részét forint-állampapírok kibocsátásából finanszírozta. Ennek forrása végső soron a devizatartalék volt: az állam a nagyobb forintkibocsátásból megemelt kincstári számlák állományát úgy

6. ábra

A bankrendszer forint és deviza állampapír-állománya a központi költségvetés bruttó adósságához viszonyítva

Forrás: MNB

használta fel, hogy a többlet forintkibocsátást a jegybanknál konvertálta devizára, és az így szerzett devizából törlesztette devizalejárait, ami ezzel párhuzamosan a devizatartalékokat is csökkentette. A növekvő forintkibocsátás a kéthetes betétállományt apasztotta, a magasabb kincstári betétállománnyal párhuzamosan a bankrendszer likviditása is csökkent, miközben az állam jegybankkal szembeni konverziója a bankok likviditását nem érintette. Az MNB mérlege a svájci frank januári erősödéséből adódóan 2015 elején jelentősen bővült, de az önfinanszírozási program ceteris paribus 2014 egészében az ÁKK negatív nettó devizakibocsátásának megfelelő összeggel, azaz mintegy 600 milliárd forinttal szűkítette a jegybankmérleget. A kéthetes instrumentumra fizetett kamatszint jellemzően meghaladja a devizatartalék hozamát, így az MNB mérlegének az önfinanszírozási programból adódó szűkülése hozzájárult a sterilizációs költségek mérséklődéséhez, ami kedvező a jegybanki eredmény szempontjából.

A program érdemben hatott a kereskedelmi banki mérlegekre is: az önfinanszírozás sikerét mutatja, hogy jelentősen emelkedett a banki mérlegeken belül az állampapírok állománya. Tavaly december végén a banki eszközök több mint 14 százalékát tették ki az állampapírok, míg egy évvel korábban még alig 11 százalékos volt ez az arányszám. Mindez azt jelenti, hogy a bankok nemcsak nominális értelem-

ben bővítették állampapír-állományukat, hanem a mérlegfőösszegükhöz képest is, azaz a hitelintézetek érdemben elmozdultak az állami finanszírozás irányába. Kedvező, hogy **a forint-állampapírok nem a forinthiteleket szorították ki, hiszen a nem pénzügyi vállalatok és a háztartások forinthiteleinek állománya emelkedett 2014 januárja és decembere között.** Ugyancsak kedvező fejleménynek tekinthető, hogy az önfinanszírozási program áttételesen a hosszú lejáratú hozamok mérséklődéséhez is hozzájárult.

5. A devizahiteles kérdés rendezése

2014 júniusában a Kúria jogegységi határozatával kezdetét vette a meglévő és a jövőben nyújtott fogyasztóikölcsön-szerződések szabályozásának átfogó megújítása. Az új jogszabályok létrehozásában, a technikai részletek kialakításában és a folyamat végrehajtásában, továbbá a törvényi erőre emelkedett rendelkezések szabályos implementációjának ellenőrzésében a Magyar Nemzeti Bank is jelentős szerepet vállal.

Az elfogadott jogszabályok a fogyasztói kölcsönszerződések piacát három lépésben alakítják át.

- 1. Elszámolás.** Az árfolyamrés és a tisztességtelennek minősített kamatemelések okozta terhet a pénzügyi intézmények az MNB által meghatározott módszertan szerint kötelesek visszatéríteni az ügyfelek számára. Az MNB szabályozza a fogyasztói követelés kiszámításának és a fogyasztó tájékoztatásának módját, aminek ellenőrzése már az elszámolást megelőzően elkezdődött.
- 2. Forintosítás.** A tényleges deviza és a deviza alapú jelzáloghitel-szerződések esetén a lakossági ügyfelek elszámolást követően fennmaradt adósságát a törvényben előírt rögzített árfolyamon a hitelező pénzügyi intézmények forintra váltják. **Ezzel a fogyasztók mentesülnek a 2014. november 7-e óta bekövetkező árfolyammozgások hatásától, köztük a 2015. januári – elsősorban a svájci frank árfolyamát érintő – heves piaci mozgásoktól.** A forintosításhoz szükséges devizát a jegybank bocsátotta a bankok rendelkezésére.
- 3. Fair banking.** Az „etikus bankrendszer” törvény előretekinve segíti elő a hitel-feltételek változásának átláthatóbbá tételét. A szabályozás megalkotása során alapvető szempont, hogy **a hitelező és az adós kapcsolata szimmetrikus legyen: a fogyasztó védve legyen a banki önkénnytől, de utóbbinak is legyen lehetősége, hogy közgazdaságilag indokolt esetben megemelje a hitel költségét.** Mindezt a bankok által benyújtott kamatváltoztatási és kamatfelár-változtatási mutatók teszik lehetővé, melyek törvénynek való megfelelését az MNB vizsgálja.

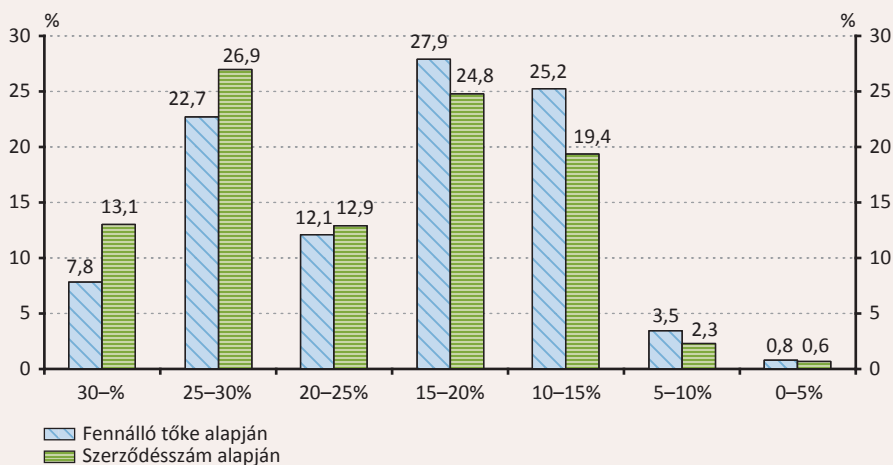
5.1. AZ MNB AZ ELSZÁMOLÁSHOZ A MÓDSZERTAN SZABÁLYOZÁSÁVAL ÉS ELLENŐRZÉSÉVEL JÁRUL HOZZÁ

A Kúria jogegységi határozatát követően az úgynevezett elszámolási törvényben kerültek meghatározásra a tisztességtelennek minősített szerződési feltételek miatt felmerülő túlfizetések elszámolásának fundamentális szabályai. E szabályokat törvényi felhatalmazás alapján az MNB további rendeletekben töltötte fel részletes tartalommal. **Az elszámolás legfontosabb alapelve, hogy a fogyasztó az árfolyamrés, illetve a tisztességtelen kamatemelések miatti túlfizetéseit tőke-előtörlesztésként kell figyelembe venni.** A fogyasztó végső követelése az eredeti tartozás és a túlfizetések előtörlesztésként való elszámolásával, tisztességes feltételek mellett átszámított tartozás különbségeként adódik. A fogyasztó követelését élő szerződés esetén előbb a lejárt tételekkel, majd a még nem esedékes tőketartozással szemben kell elszámolni, míg nem élő szerződések esetén az összeg kifizetésre kerül az ügyfélnek.

Az elszámolás az MNB becslése szerint megközelítőleg 800 milliárd forintos visszatérítést jelent a hitelintézeti szektor érintett deviza alapú hitelállománya esetében, míg a teljes pénzügyi közvetítőrendszerben közel 950 milliárd forintot. Ez a visszatérítés szinte teljes egészében a mintegy 700 ezer devizahitel-szerződéshez köthető, melyek összesen 3600 milliárd forint körüli állományt jelentenek. A forinthitel állománynál várakozásaink szerint nem lesz érdemi a fogyasztók követelése.

7. ábra

Az elszámolás hatására bekövetkező adósságcsökkenés eloszlása a teljesítő svájci frank alapú jelzáloghitelek esetében

Forrás: MNB-becslés KHR-adatok alapján

Az elszámolás hatására az adósok fennálló tőketartozása átlagosan 16-17 százalékkal csökken, míg a törlesztőterhük – a tartozás csökkenése és a tisztességes kamatláb visszaállítása miatt – mintegy 20–25 százalékkal. A teljesítő adósok esetében valamivel nagyobb lesz az elszámolás kedvező hatása, azonban esetükben is nagy heterogenitás lesz jellemző. Az adósság csökkenése miatt fellépő vagyonha-tás, a törlesztőterhek csökkenése, valamint a már nem élő szerződések esetében a készpénzes kifizetések a háztartások makro szintű fogyasztásának éves változását becslésünk szerint mintegy 0,9 százalékponttal emelhetik 2015-ben, aminek GDP-hatása 0,2-0,3 százalék körül alakulhat.

Az elszámolás jelentős mértékű veszteséget ró a hazai bankrendszerre, azonban ennek kezelésére már a Kúria jogegységi határozatának megjelenése előtt érdemi tőkepuffer állt rendelkezésre, amit az anyabankok az év során jelentős – 2014-ben összesen több mint 300 milliárd forint értékű – tőkeemelésekkel egészítették ki, biztosítva ezzel a leánybankok szolvenciáját.

5.2. AZ ELSZÁMOLÁS FOLYAMATÁT AZ MNB SZIGORÚAN ELLENŐRZI

Az MNB törvényi felhatalmazás alapján ellenőrzi, hogy a pénzügyi intézmények megfelelnek-e az elszámolási- és forintosítási törvényben, valamint az MNB-rendeleteiben lefektetett jogszabályi előírásoknak. Az ellenőrzés már az elszámolás előtt elkezdődött: a jegybank fogyasztóvédelmi témavizsgálat keretein belül folyamatosan ellenőrzi az egyes intézmények elszámolási modelljeit, ezzel biztosítva az elszámolás gördülékeny (és minél kevesebb panasszal járó) megvalósulását.

Az MNB és a Pénzügyi Békéltető Testület (PBT) az elszámolással kapcsolatos panaszok jogorvoslatában is jelentős szerepet vállal. Ha egy fogyasztónak panasza, vitája van pénzügyi szolgáltatójával az elszámolási, forintosítási témakörben, elsőként írásban bankjánál kell azt előterjesztenie. A panasz banki elutasítása után az elsődleges jogorvoslati fórum a Magyar Nemzeti Bank mellett működő PBT. Utóbbi állományát a várható leterheltség okán megerősítették, és a jegybank ügyfélszolgálat (Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központja) is felkészült a fogyasztói megkeresésekre.

Az MNB a fogyasztói követelés kiszámítására alkalmas informatikai fejlesztéssel támogatja a PBT munkáját és a fogyasztóvédelmi vizsgálatok lefolyását. Az MNB számításának eredménye hivatott biztosítani a PBT előtti mediáció alapját. Ezzel a polgári peres bíróságok előtt lévő perek döntő többsége okafogyottá válik, mivel a PBT rendezi a fogyasztók követeléseit.

5.3. AZ MNB A FORINTOSÍTÁSHOZ SZÜKSÉGES DEVIZA BIZTOSÍTÁSÁVAL ÓVTA A FORINTPIACOT

A forintosítási törvény hatálya a deviza alapú és ténylegesen devizában törlesztett, jelzáloggal fedezett fogyasztói kölcsönszerződésekre terjed ki. Ez mintegy 507 ezer szerződést jelent, 2700 milliárd forint körüli összegben (elszámolás utáni állomány). Ekkora mértékű állomány forintosítása egyúttal azt is jelentette, hogy a bankok devizapozíciójának kinyílása miatt jelentős devizakereslet keletkezett, amit a piac csak a forint árfolyamának gyengülése árán tudott volna kielégíteni.

A Magyar Nemzeti Bank a konverziós folyamat támogatása érdekében úgy döntött, hogy devizaeladási programot hirdet, és ezzel biztosítja, hogy a lakossági devizahitelek kivezetése gyorsan, rendezetten, a pénzügyi rendszer stabilitásának megőrzése mellett és a forint árfolyamára gyakorolt érdemi hatás nélkül menjen végbe. Az elszámolási tendereket 2014 októberétől tartotta az MNB, novemberben pedig a program a forintosítási szakaszra is kiterjesztésre került.

A jegybank az euroeladási tendereken két eszközt ajánlott fel a partnerkörébe tartozó hitelintézetek számára: egy a rövid külső adósság csökkentésének feltételéhez kötött és egy feltétel nélküli eszközt. Az elszámolási szakaszban a bankok 1,1 milliárd eurót vettek az MNB tenderein, a forintosítási szakaszban pedig több mint 8 milliárd eurót allokált a jegybank, azaz a bankok szinte teljes mértékben az MNB-nél fedezték a lakossági devizahitelek devizaigényét.

A jegybanki tendereken az MNB eurót adott a bankoknak, miközben az érintett hitelállomány több mint 80 százaléka svájci frank denominációjú volt. Ebből az következett, hogy a bankoknak fedezniük kellett az euro és a frank közötti árfolyamkitettséget, amire az MNB már a forintosítást megelőző egyeztetéseken és azt követően is folyamatosan felhívta a bankok figyelmét. A 2014 végén még stabil euro-frank árfolyamnak köszönhetően a svájci frank beszerzése nem okozott nehézséget a bankrendszernek, így a svájci jegybank nem várt 2015. január 15-i döntése az árfolyamkorlát eltörléséről nem okozott zavart a hazai bankrendszer működésében.

A forintosítás, illetve a kapcsolódó jegybanki euroeladási tenderek eredményességét mutatja, hogy a devizahitelek kivezetése rendezetten ment végbe, és nem volt érdemi hatása a forint árfolyamára. A program sikerének fontos eleme az is, hogy a rövidebb lejáratokon meghirdetett feltételes eszköz esetén a rövid külső adósságcsökkentési feltételnek, a feltétel nélküli eszköz esetén pedig a rövidebb lejáratokon történő igénybevétel korlátozásának köszönhetően az MNB tartalék-megfelelése a program egész ideje alatt biztosított. A forintosítás és a kapcsolódó devizaeladási program következményeként a korábban a háztartások által viselt árfolyampozíciót

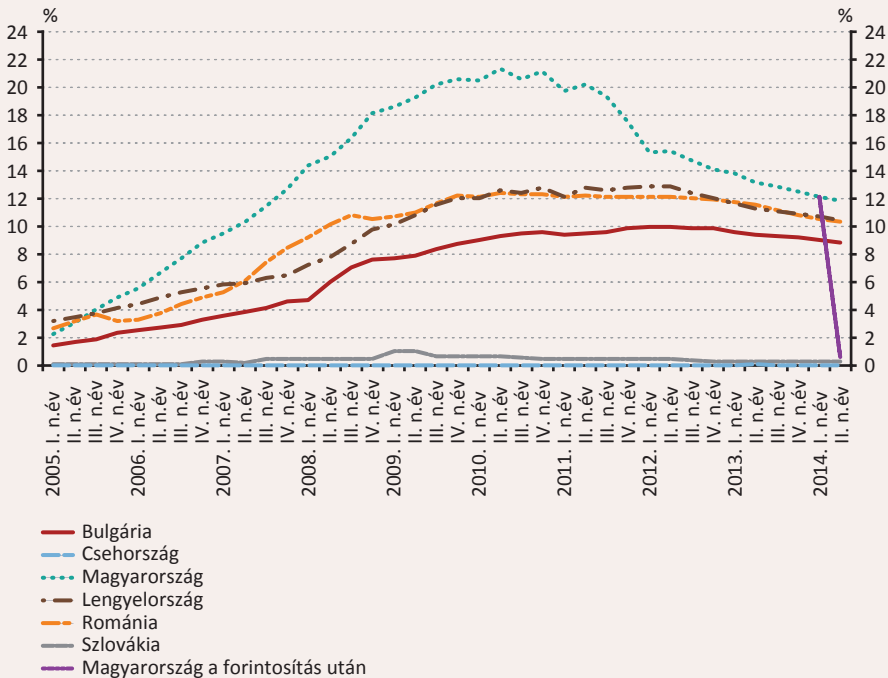
az MNB vette át, ami a nagyobb sokktűrő képességből adódóan a nemzetgazdaság egésze számára jelentős előrelépés.

5.4. A FORINTOSÍTÁS MEGSZÜNTETTE A TÖRVÉNY HATÁLYA ALÁ TARTOZÓ HÁZTARTÁSOK ÁRFOLYAMKOCKÁZATÁT

A konverziós árfolyam rögzítésével, valamint azzal, hogy a bankok az esedékes törlesztőrészeket január 1-jétől már a rögzített árfolyamon konvertálták forintra, a forintosítás lényegében már be is következett. A forintosítást követően Magyarországon a háztartási szegmensben a devizahitelek lényegében eltűntek, arányuk a hitelállományon belül a korábbi 55 százalékról 3 százalék alá csökkent.²

8. ábra

A bankrendszer háztartási devizahitelei a GDP arányában régiós összehasonlításban

Megjegyzés: bankrendszeri adatok

Forrás: MNB, nemzeti jegybankok

² A törvény ugyan lehetőséget biztosít a konverzióból való kimaradásra, azonban olyan szigorú feltételekkel, amelyeknek csak az adósok kis hányada felel meg. A januárban bekövetkező svájci frank erősödés tükrében pedig vélhetően közöttük is elhanyagolható lesz azok aránya, akik a devizában maradás mellett döntenek.

Ezzel a bankrendszeri háztartási devizahitelek aránya a GDP 1 százalékánál is kisebb állományt tesz ki, ami a régióban az egyik legalacsonyabb érték.

A devizahitel-állomány elenyészővé válásával egyúttal a monetáris transzmisszió hatékonysága is javul: egyrészt a forintbitelek dominánssá válásával kiterjed a kamatcsatorna hatóköre, másrészt **a devizahitelek kivezetésével a jegybanki alapkamat változása esetén az árfolyamcsatorna már nem fog a monetáris politikai intézkedés céljával ellentétes hatást kifejteni.** A korábbiakban a devizahitelek magas aránya miatt egy restriktív jegybanki lépés az árfolyamra gyakorolt erősítő hatása miatt inverz módon élénkítően hathatott a devizában eladósodott háztartások fogyasztására, míg egy expanzív lépésnek éppen ellenkező, visszafogó hatása lehetett.

A januári heves árfolyammozgások és a svájci frank azóta is fennmaradt relatíve erős szintje miatt egy tipikus adós megközelítőleg havi 7–13 ezer forintot nyert a forintosítással – a jelenlegi árfolyamszint mellett. Makroszinten számításaink szerint a jövedelmi hatáson keresztül 2015-ben 0,4–0,6 százalékponttal lenne alacsonyabb a fogyasztás bővülése, és 0,1–0,2 százalékponttal a GDP növekedése, ha a forintosítás nem következett volna be és a svájci frank árfolyama tartósan a január-februárban megfigyelt erős szintjén maradna.

5.5. A HITELKAMATOK CSAK AZ MNB ÁLTAL ELBÍRÁLT MUTATÓK ALAPJÁN VÁLTOZHATNAK

Az Országgyűlés által megszavazott „etikus bankrendszer” törvény – az elszámolással és forintosítással együtt – alapjaiban változtatja meg a háztartási hitelszegmens jövőbeni árazási módszereit. Az új szabályok szerint az ügyleti kamatláb csak az MNB által elfogadott mutatók változásával azonos mértékben módosulhat, amit az ügyfél az MNB honlapján közzétett idősorok segítségével ellenőrizhet is. A mutatók két nagy csoportba sorolhatók: (1) legalább 3 éves kamatperióduson belül rögzített a kamatláb, ahol a periódusok végén a kamatláb az adott mutatónak megfelelően változhat, illetve (2) referenciakamat alapú konstrukciók, amelyek esetében az ügyleti kamatláb hónapról hónapra változik a választott referenciakamat változásának megfelelően, és egy legalább 3 éves periódus végén kerülhet módosításra a kamatfelár.

Az új törvényi szabályozás hatályba lépésével a korábbi, fogyasztóvédelmi szempontból vitatott banki árazási elvek helyére egy átlátható, ellenőrizhető és szimmetrikus gyakorlat lép. Az elsősorban a forrásköltségek, illetve a szabályozói terhek változását magukba foglaló mutatók indokolt esetben lehetővé teszik a bankok számára a kamatlábak emelését, azonban ellenkező esetben azok csökkentését is kikényszerítik. E szimmetria jelentőségét illusztrálja a svájci frank alapon eladósodott háztartások által fizetendő törlesztőteher utóbbi évekbeli alakulása. A 2007–2008-as

pénzügyi feszültségek megjelenésével, majd a válság elmélyülésével a bankok kamat-emelései közgazdaságilag részben indokolhatóak voltak, de – az alkalmazható mutatószámok visszakövetése alapján – nem a megvalósult tartóssággal és mértékben.

A fair banking szabályozás egyúttal lehetőséget biztosít arra, hogy a kamatperiódusok határán – amennyiben a kamatláb a fogyasztó számára hátrányosan változik – **az ügyfél díjmentesen felmondja a kölcsönszerződést és más konstrukcióval refinanszírozza azt.** A díjmentes felmondás lehetősége a verseny élénkítésén keresztül gyakorol nyomást az átlagos állományi kamatokra, pozitívan hatva ezzel a háztartások jövedelmi helyzetére. Fontos megemlíteni továbbá, hogy a fair banking szabályok bevezetése révén – különösen a referenciakamat alapú konstrukciók esetében – biztosított, hogy a pénzügyi intézmények árazásában szimmetrikusan érvényesüljön a monetáris transzmisszió hatása, ezzel segítve a monetáris politika hatékonyságát.

6. Az MNB makroprudenciális eszközei

2013 végén a hazai pénzügyi felügyeleti rendszer két szempontból is **gyökeresen átalakult**: egyrészt az intézmények egyedi felügyeletét ellátó hatóság a jegybankba integrálódott, másrészt az MNB erős jogosítványokat kapott ahhoz, hogy a devizahitelezés elterjedéséhez hasonló rendszerszintű kockázatok ellen időben és hatásosan fellépjen. Ez az ún. **makroprudenciális jogkör**, ami lehetőséget ad a jegybanknak arra, hogy a jövőben a nemzetgazdaság egésze szintjén káros kockázatok felépülését megakadályozza, a pénzügyi rendszer gazdaságfinanszírozó képességét kiegyensúlyozza. Ezen felhatalmazással élve **a jegybank 2014-ben két kiemelt fontosságú makroprudenciális szabályozói eszközt vezetett be**: új adósságfék szabályokat rögzített, illetve megújította a hitelintézetek devizapozícióbeli lejáratí összhangját szabályozó Devizafinanszírozás Megfelelési Mutatót (DMM). A következőkben ezen eszközöket és várható hatásait mutatjuk be.

6.1. ADÓSSÁGFÉK-SZABÁLYOK

A túlzott lakossági eladósodás makrogazdasági, pénzügyi stabilitási és szociális szempontból is káros folyamat. Egyrészt jelentős egyensúlytalanságok felépülését okozhatja (pl. ingatlanár-buborékok), másrészt erőteljesebb banki alkalmazkodást tehet szükségessé gazdasági visszaesés idején. A lakosság devizában történő eladósodása növeli az ország külső sérülékenységét is, mivel a hitelek mögött jellemzően külső devizaforrások állnak. Végül, a túlzott lakossági eladósodás komoly szociális problémát is jelent, mivel érdemben megemelkedhet a hitelüket tovább már fizetni nem képes háztartások száma, ami kilakoltatásokhoz vezethet. Hazánkban a 2003 és 2008 között felépült háztartási devizahitelek miatt sok család gyakorlatilag adósságcspdába került.

A Magyar Nemzeti Bank makroprudenciális hatósággként **2014 őszén új rendeletet alkotott a túlzott lakossági hitelkiáramlás megakadályozása érdekében**. A 2015. január 1-jétől életbe lépett új előírásokat minden, Magyarország területén kötött új hitel esetében alkalmazni kell. A piaci szereplőkkel és az EKB-val előzetesen egyeztetett új szabályozás alapvetően két fő pillérből áll. A jövedelemarányos törlesztőrészlet mutató (JTM) az ügyfelek rendszeres, legális jövedelmének meghatározott arányá-

ban korlátozza az új hitel felvételekor maximálisan vállalható törlesztési terheket és ezáltal mérsékli az ügyfelek eladósodását. A hitelfedezeti mutató (HFM) a fedezett hiteleknel (pl. jelzáloghitelek) a fedezetek értékének arányában korlátozza a felvehető hitelek nagyságát.

A jövedeleमारányos törlesztőrészlet mutatót minden új, 200 ezer forintot meghaladó hitel felvételekor vizsgálni kell (fogyasztási hitel, jelzáloghitel, gépjárműhitel stb.). A mutatóban az új hitel terhei mellett figyelembe kell venni az ügyfél minden fennálló hiteléhez kapcsolódó törlesztési terhét, rendelkezésre álló jövedelemként pedig csak az igazolt, legális nettó jövedelem (munkabér, nyugdíj, családi pótlék stb.) számítható be. Ez egyértelműen ösztönözheti a gazdaság fehéredését is, hiszen 2015-től már csak a bevallott, legális jövedelem mellett lehet hitelt felvenni. A jövedelmek és adósságtérhek több adóstárs esetében összevontan kezelendők.

2. táblázat

Maximális jövedeleमारányos törlesztőrészlet és hitelfedezeti arányok

		HUF	EUR	Egyéb deviza
Jövedeleमारányos törlesztőrészlet mutató	400 ezer forint havi jövedelem alatt	50%	25%	10%
	400 ezer forint havi jövedelem, vagy afölött	60%	30%	15%
Hitelfedezeti arány*	Jelzáloghitelre	80%	50%	35%
	Gépjárműhitelre	75%	45%	30%

* A pénzügyi lízingre vonatkozóan 5 százalékponttal magasabb hitelfedezeti korlátok alkalmazhatók.

Forrás: MNB

A 2015. január 1. után felvett új forinthitelek esetében **a jövedeleमारányos törlesztőrészlet mutató nem haladhatja meg az 50 százalékot, a magas jövedelmű ügyfelek esetében (400 ezer forint nettó jövedelem, vagy afelett) pedig a 60 százalékot.** Az euróban és egyéb devizában felvett új hitelekre vonatkozóan – egy esetleges árfolyam-leértékelődés negatív hatásait ellensúlyozva – sokkal szigorúbb JTM-korlátok kerültek előírásra: 25 százalék és 10 százalék, illetve a magas jövedelmű ügyfelek esetében 30 százalék és 15 százalék. Ezen korlátok mellett **kizárható a devizahitelezés újbóli elterjedése és felfutása.** A hitelfedezeti arányokra vonatkozóan – a szabályozás folyamatosságának biztosítása érdekében – alapvetően a jelenleg hatályos előírásokat vette át az MNB-rendelet.

A jelenlegi piaci környezetben a forinthitelekre alkalmazott megengedőbb korlátok miatt az új rendelkezés valószínűsíthetően nem jár érdemi hitelvisszafogással. Hosszabb távon azonban – a pénzügyi ciklus túlfűtöttebb szakaszában – jelentősen korlátozhatja a háztartások eladósodását és az abból fakadó kockázatokat. Fontos

eleme a szabályozásnak, hogy amennyiben az MNB makroprudenciális hatóságként a jövőben túlzott lakossági hiteldinamikát észlel, anticiklikus módon szigorítani fogja a korlátokat. Így az újonnan bevezetett makroprudenciális eszköz várhatóan hozzájárul a hosszú távon is fenntartható mértékű háztartási hitelkiáramlás biztosításához és a rendszerszinten kockázatos hitelportfóliók felépülésének megakadályozásához, ezáltal is erősítve a hazai pénzügyi rendszer stabilitását.

6.2. A HITELINTÉZETEK DEVIZAPOZÍCIÓBELI LEJÁRATI ÖSSZHANGJÁT SZABÁLYOZÓ INTÉZKEDÉS

A pénzügyi válságban a magyar gazdaság külső sérülékenységéhez jelentős mértékben járult hozzá a hazai pénzügyi közvetítőrendszer rövid lejáratú devizaadóssága. A magánszektor és ezen belül is a háztartások válság előtti években tapasztalható devizában való eladósodása és az azzal összefüggő banki finanszírozási gyakorlat a bankrendszer mérlegében túlzott lejáratú és devizális eltérést okozott. Ez a makroprudenciális szempontból is kedvezőtlen folyamat a válság akut szakaszában sem állt meg, hiszen a bankok, elsősorban jövedelmezőségi okokból, egyre rövidebb futamidejű instrumentumokkal, köztük rövid lejáratú deviza swapokkal biztosították devizaszükségüket.

A rendszerszintű likviditási kockázatok mérséklése érdekében ezért 2012 júliusától – a Bázeli Bizottság által kidolgozott Net Stable Funding Ratio szabályozáshoz hasonlóan, de a hazai sajátosságokat is figyelembe véve – bevezetésre került a devizafinanszírozás megfelelési mutató (DMM)³, amely előírta, hogy a bankok hosszú lejáratú devizaeszközeik minimum 65 százalékát stabil devizaforrással fedezzék. A DMM a stabil devizaforrások és az éven túli lejáratú nettó devizaswap-állomány, illetve a finanszírozandó devizaeszközök súlyozott állományának hányadosa, így a mérlegen belüli és kívüli devizapozíció lejáratú eltéréseinek problémáját együttesen képes kezelni. A bevezetés óta eltelt időszak tapasztalatai azt mutatták, hogy a korábbi szabályozás a külföldi források rövidülése tekintetében a romló tendenciát ugyan meg tudta állítani, de a bankrendszer devizapozícióbeli lejáratú eltéréseinek számottevő és további fokozatos javítására nem volt képes.

Az MNB, immár mint a bankok lejáratú és denominációs összhangjára vonatkozó követelmények előírására felhatalmazott makroprudenciális hatóság⁴, a DMM teljes körű felülvizsgálatának eredményeként 2014. július 1-jei hatállyal új rendeletet⁵

³ A hitelintézetek likviditási szintjének meghatározásáról, valamint a devizapozícióbeli lejáratú összhangjának szabályozásáról szóló 366/2011. (XII.30.) kormányrendelet.

⁴ A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény.

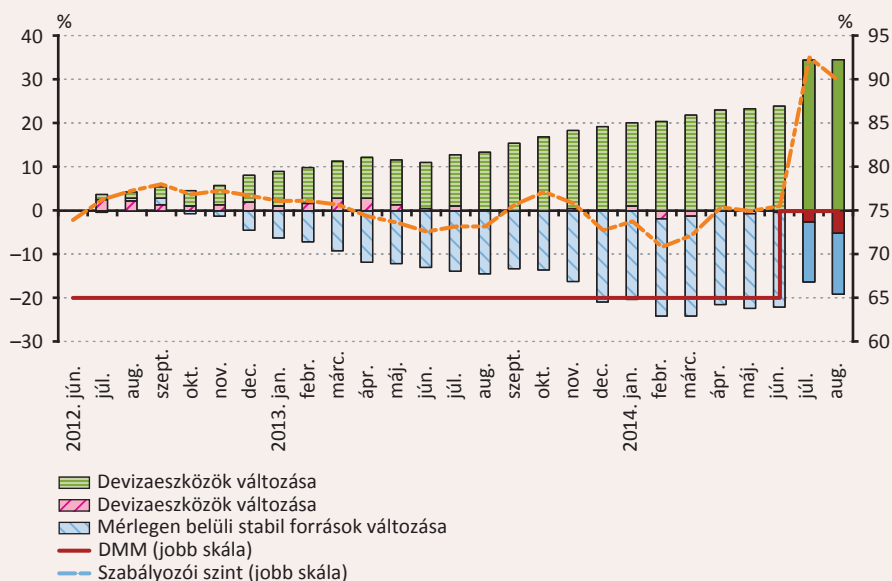
⁵ A hitelintézetek devizapozícióbeli lejáratú összhangjának szabályozásáról szóló 14/2014. (V. 19.) MNB-rendelet.

alkotott. Az új rendelet a DMM tartalmának, elvárt szintjének és a szabályozás személyi hatályának változását eredményezte. A mutatót érintő tartalmi változtatást a nemzetközi szabályozási szttenderdekhez való további közelítés, illetve közgazdasági indokok magyarázták (bruttó megközelítés helyett nettó számítás). Ezen túl módosult a DMM elvárt minimum szintje is, hiszen a korábbi 65 százalékról 2014. július 1-jével 75 százalékra, majd félévente 5 százalékpontonként **100 százalékra nő majd a megfelelési kötelezettség 2017. január 1-jéig**. Míg a meghirdetett magasabb induló szintet a tartalmi változásokból eredő részleges könnyítések, addig a minimum előírásokra vonatkozó, fokozatosan szigorodó pályát **a szereplők nemzeti szttenderdekhez való zökkenőmentes alkalmazkodásának biztosítása és a külső sérülékenység folyamatos csökkentése indokolta**. Végül, a szabályozás hatálya kiterjesztésre került a külföldi hitelintézetek magyarországi fióktelepeire is, ami javítja a DMM hatékonyságát és csökkenti a szabályozási arbitrázs lehetőségét.

A szabályozás hatására érdemben csökkent a bankrendszer túlzott devizapozícióbeli lejáratú eltéréséből fakadó likviditási, finanszírozási rendszerkockázat és az ezzel összefüggő külső sérülékenység. Ezzel összhangban mérséklődhetett a jegybank devizatartalék-tartási kötelezettsége, valamint az ezzel kapcsolatos, közvetetten az államháztartást terhelő költség is. A makroprudenciális szabályozás a jegybank

9. ábra

A Deviza Megfelelési Mutató (DMM) alakulása és változásának dekompozíciója

Forrás: MNB

más céljaival és lépéseivel összhangban került kialakításra, többek között támogatta a Növekedési Hitelprogram sikerét is, amelyben – javítva a bankrendszer devizális és lejáratú eltérését – hosszú lejáratú forint forrásokat vonhatnak be a piaci szereplők.

A DMM által célzott finanszírozási kockázatok fókuszában lévő háztartási devizahitelek tekintetében jelentős kormányzati lépések történtek (árfolyamrés és egyoldalú szerződésmódosítások miatti elszámolás, forintosítás). Ennek eredményeképpen **a lakossági deviza jelzáloghitelek gyakorlatilag teljes állománya konverzióra kerül 2015 első negyedében**, egyrészt jelentősen csökkentve a stabil devizaforrás szükségletet, másrészt számottevően mérsékelve a megmaradó finanszírozandó devizaeszközök átlagos lejáratát. A pénzügyi rendszer denominációs és lejáratú problémája így mérséklődik, bár korántsem tűnik el teljesen. A fejlemények tükrében mind a deviza, mind a forint stabil finanszírozás szabályozói követelményének újragondolása is szükségessé válhat.

7. A pénzügyi felügyelet integrálása

Az Országgyűlés a 2013. szeptember 16-án elfogadott MNB-törvénymódosítás nyomán 2013. október elsejével felruházta a Magyar Nemzeti Bankot a pénzügyi felügyeleti hatósági feladatokkal. **Az MNB-n belül létrejött Pénzügyi Stabilitási Tanács a pénzügyi közvetítőrendszer biztonsága érdekében figyelemmel kíséri az egyes pénzügyi intézmények, illetve a rendszer egészének stabilitását, és az MNB teljes eszköztárát felhasználja az egyensúlytalanságok, devianciák megelőzésére és felszámolására.**

Az integráció során az **MNB olyan komplex felügyeleti hatósággá vált, mely biztosítani tudja a rendszerszintű és intézményi szintű pénzügyi stabilitást, illetve hatékonyabban tudja kezelni mind a makroprudenciális, mind a mikroprudenciális kockázatokat.** A jegybank továbbá a monetáris politikai döntései során is figyelembe tudja venni a felügyeleti tevékenység során szerzett tapasztalatokat, és építhet a mikroprudenciális területen jelenlevő egyedi intézményi tudásra. **Az így létrejövő hatékonyabb pénzügyi felügyelet konkrét makrogazdasági előnyökkel jár,** mivel a jegybank gyorsabban és hatékonyabban elháríthatja a reálgazdaság kiegyensúlyozott működését hátráltató, illetve pénzügyi stabilitási kockázatokat hordozó problémákat.

Az MNB új szemléletet és folyamatosan megújuló módszertant vezetett be a pénzügyi intézmények felügyelésében. Előbbinek fontos eleme az előretekintő szemlélet, a devianciával szembeni maximális szigor alkalmazása, valamint a piac aktív formálása állásfoglalásokon és ajánlásokon keresztül. A módszertani megújulás részét képezi például az üzleti modellek fenntarthatóságának értékelése, az eszközminőség az EKB standardjainak is megfelelő szintű ellenőrzése, valamint egyre nagyobb hangsúlyt kap a felügyelt intézményektől érkező adatok helyességének helyszíni ellenőrzése.

Az integrált felügyeleti eszköztár révén **hatékonyabbá vált vizsgálati tevékenység és intézményfelügyelés több hitelintézet esetében tárt fel kritikus problémákat.** A kibővült intézkedési lehetőségeket az MNB határozottan alkalmazta és a korábbinál erélyesebben fellépve 2014-ben több intézmény esetében kivételes intézkedéseket hozott. Ennek keretében került sor a Körmend és Vidéke Takarékszövetkezet és Szé-

chenyi Bank tevékenységi engedélyének visszavonására. Ezekben a határozatokban már megjelent az MNB a korábbiaktól eltérő felügyeleti szemlélete, ugyanis még az illikviditás beállta – és további kockázatok felépülése – előtt került sor felügyeleti biztos kirendelésére, majd az engedélyek visszavonására. A piactisztítás jegyében az MNB sorra vonja vissza a felelősségbiztosítással nem rendelkező közvetítők tevékenységi engedélyét is.

A határozottabb felügyeleti fellépés a korábbi időszakot lényegesen meghaladó bírságtételekben is megmutatkozott: a prudenciális vizsgálatok során feltárt jogsértések miatt az MNB az integráció óta összesen mintegy 390 millió forint bírságot, a piacfelügyelés terén 2013. október elsejét követően 2,8 milliárd forintot meghaladó bírságösszeget szabott ki. A Civis Globál Brókerházat engedély nélküli portfóliókezelés miatt 250 millió forint piacfelügyeleti bírság megfizetésére kötelezte, a Fortress esetében pedig a jogosulatlan tevékenységvégzés miatt az MNB rekord mértékű, 1,25 milliárdos bírságot szabott ki.

Az MNB-nek a pénzügyi piacok megtisztítását célzó következetes vizsgálatsorozata, illetve az új felügyelési módszertan tette lehetővé, hogy a pénzügyi felügyelés szerepkörét alig 16 hónapja átvevő jegybank 2015 februárjában feltárja a Buda-Cash Brókerháznál másfél évtizeden át tartó visszaélés-sorozatot. A módszertani váltás lényege, hogy az MNB a felügyelt intézmények adatszolgáltatásának ellenőrzése mellett **az eddiginél nagyobb súlyt helyez a piaci szereplők helyszíni vizsgálatára**, s a helyszínen kéri le és állíttatja elő – az így nem megváltoztatható, meghamisítható – nyilvántartási adatokat, analitikákat. Az MNB emellett felügyeleti vizsgálatainak során is bevezette – a piacfelügyeleti eljárásoknál már bevált – a piaci szereplők teljes informatikai adatállományának azonnali lementését (a „tükörmásolást”), mikroszintű vizsgálatait az adott piacra vonatkozó makroadatokat figyelembevételével készíti elő.

A takarékszövetkezeti integráció létrejötté során végzett integrációs vizsgálatok eredményeképpen vonta meg az MNB a tevékenységi engedélyt a Széchenyi Hitelszövetkezet, az Alba, a TISZA és az Orgovány és Vidéke Takarékszövetkezettől. A Takarékbank átvilágítása minden esetben súlyos, sok éve tartó hiányosságokat tárt fel. A jogszerűtlenül működő szereplők piacról történő kivezetése előfeltétele az ügyfelek bizalmának megerősödésének és a fair verseny kialakulásának.

Az elmúlt évben nemcsak a hitelintézeti, hanem **a biztosítók, pénztárak, pénzügyi vállalkozások és a közvetítők felügyelésének átalakulása is elkezdődött.** Itt is elsődleges szemponttá vált a kockázatok felépülésének megelőzése és a kívánatos piaci magatartás alakítása. A transzparens szolgáltatási paletta megteremtésének, a korszerű öngondoskodási megoldások elterjedésének és a piaci verseny élénkítésének

érdekében az MNB nyugdíjbiztosítási ajánlást adott ki, amelyben megfogalmazta a nyugdíjbiztosítások jellemzőire vonatkozó elvárásait, beleértve az ügyfelek számára felszámított maximális költségek szintjét is.

A felügyeleti feladatok jegybankba történő integrációjával **az MNB a fogyasztóvédelmi szerepét is újraértékelte.** A feladatok előtérbe kerülése mögött az a felismerés áll, hogy a prudensen működő intézmények önmagukban nem elegendőek a stabil pénzügyi rendszer fenntartásához. A pénzügyi stabilitás fenntartásához elengedhetetlen a bizalom is. A közbizalom erősítését, mint jegybanki feladatot az MNB-törvény is külön nevesíti, és a felügyeleti stratégiában is megjelenik, mint központi érték. A fogyasztóbarát, „fair” intézményi magatartás üzleti érdek, elégedett fogyasztó nélkül nincs fenntartható intézmény. **A pénzügyi intézményrendszerbe vetett bizalom pedig összességében nemzetgazdasági érdek.**

A bizalom visszaállításának egyik fontos eleme az erélyes pénzügyi fogyasztóvédelmi fellépés, a fogyasztóvédelmi szabályok érvényesülésének, pénzintézetek által történő egyenszilárdságú betartásának hatékony ellenőrzése. **Az MNB-ben ezért az egyedi jogsértések orvoslása mellett előtérbe került a fogyasztóvédelmi problémák átfogó, rendszerszintű kezelése:** a jegybank számos, a panaszok és megkeresések összessége alapján azonosított problémákra célzó, a szektor minden pénzügyi intézményét lefedő témavizsgálatot folytatott le.

A feltárt jogszabálysértésekre pedig minden esetben erőteljes, valódi elrettentő erővel bíró választ adott. Az új, szigorúbb szankcionálási és bírságpolitikájának értelmében a jelenlegi bírságtételek a különböző típusú tényállásoknál az eddigiekhez képest bizonyos esetekben kétszeres, ötszörös, sőt akár tízszeres összegű szankciók kiszabását jelenthetik a jogsértő intézmények esetében. Az integráció óta összesen több mint 2,2 milliárd fogyasztóvédelmi bírság kiszabására került sor.

A vizsgálatok közül érdemes kiemelni az egyoldalú díjemelésekkel kapcsolatos ellenőrzés-sorozatot, mely során a bankokkal szemben összesen 1,86 milliárd forint fogyasztóvédelmi bírság kiszabására és reparációra való kötelezésre került sor. Emellett a díj- és költségemelések, továbbá a devizában felszámított casco díjak tárgyában lefolytatott vizsgálatok eredményeképpen az MNB jelentős összegű bírság kiszabása mellett elrendelte a jogsértő magatartással befolyt többletbevétel fogyasztók részére történő visszatérítését. Ezeknek az intézkedésnek a hatását több tízezer fogyasztó közvetlenül is érezte. Az MNB fogyasztóvédelmi vizsgálatainak köszönhetően továbbá számos intézménynél javult a panaszkezelésre vonatkozó belső szabályozás, továbbá a pénzügyi intézmények nagyobb figyelmet fordítanak a határidők betartására, a panaszkezelés minőségére.

A fogyasztóvédelem megújítása természetesen nem csak erősebb fellépést jelent. Az MNB-nek nem célja bírságokkal kijelölni az irányt, inkább **a preventív fogyasztóvédelemre kívánja a jövőben a hangsúlyt áthelyezni**. Ennek egyik eszköze az intézményekkel folytatott folyamatos együttműködés és konzultáció fenntartása (Fogyasztóvédelmi Fórum, szakmai napok). Másrészt **kiemelt feladat a hatékony fogyasztóvédelmi kommunikáció**, valamint a fogyasztói tudatosság növelését célzó ismeretterjesztő-oktató tevékenység, melynek hatékony ellátására a hatósági területtől elkülönülve került az integrációval egyidőben felállításra a Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ. A Központ kiemelt célja a megkeresések és beadványok érdemi kezelése, magas színvonalú ügyfélszolgálat működtetése, a tájékoztatás erősítése és az országos lefedettségének, a fogyasztók indirekt elérésének növelése. A közérthető ügyféltájékoztatás, a pénzügyi tudatosság és a pénzügyi kultúra fejlesztése érdekében a Központ elindította a Pénzügyi Navigátor – tájékoztató füzet sorozatot, amelyben a fogyasztók kockázattudatosságának növelése is kiemelt szerepet kap.

8. Új fejezet a hazai pénzügyi infrastruktúrák fejlesztésének történetében

A 2013. március óta eltelt két évben jelentős változások mentek végbe a hazai pénzügyi infrastruktúra működésében és a pénzforgalmi szolgáltatások árazásában. Szem előtt tartva ezen infrastruktúrák lakossági végfelhasználóinak gazdasági érdekeit, **a jegybank több olyan projektet indított, melyek hozzájárultak ahhoz, hogy a pénzforgalmi szolgáltatások díjai csökkenjenek, a szolgáltatási színvonal pedig növekedjen.** Ezen projektek közül kiemelendő **a GIRO Zrt. 2014 első félévében lebonyolított megvásárlása, a társaság stratégiai fókuszának újradefiniálása,** valamint **a bankkártyás fizetésekre vonatkozó bankközi díjak csökkenésének törvényalkotás keretében történő elősegítése.** Elmondható, hogy a tulajdonosi és szabályozói eszközök hatékony használatával olyan kérdésekre tudott választ találni az MNB az elmúlt két évben, melyekről korábban csak parttalan vitát tudtak folytatni az érintettek.

A GIRO Zrt. megvásárlásával kapcsolatban megfogalmazott hármas célrendszer jól tükrözi a jegybank stratégiai irányultságát, és irányt szab a hazai pénzügyi infrastruktúrákról való közgondolkodás számára. Ezen célok a következők: **a végfelhasználók által fizetendő díjak csökkenésének elősegítése, a pénzforgalmi fejlesztések hatékonyságának növelése, valamint az alapvető pénzügyi infrastruktúrák nemzeti kézben tartása.** Mindezt szem előtt tartva az MNB 2014 elején lépéseket tett annak érdekében, hogy a GIRO Zrt.-ben fennálló 8,09 százalékos tulajdonosi részesedését 100 százalékra emelve a társaság kizárólagos tulajdonosává váljon. 2014 áprilisáig a társaság részvényeinek 76,52 százalékát öt nagytulajdonos birtokolta, a fennmaradó tulajdoni hányadon pedig 15 kereskedelmi bankkal osztozott az MNB. A korábbi tulajdonosokkal való többkörös egyeztetés eredményeképpen először a nagytulajdonosi, majd a kistulajdonosi kör döntött úgy, hogy eladja a GIRO Zrt.-ben fennálló részesedését a jegybank számára. **A társaság megvásárlása már rövid távon beváltotta a hozzá fűzött reményeket, a GIRO Zrt. 2015. január 1-jétől húsz százalékkal csökkentette az elszámolási szolgáltatás díját,** továbbá részletes stratégiát fogadott el a szolgáltatás fejlesztésére vonatkozóan.

A GIRO Zrt. fejlesztési stratégiájában olyan tervek jelennek meg, melyek az MNB szakmai céljaival és az iparág nemzetközi fejlődési trendjeivel is egybeesnek. Ennek megfelelően helyet kapnak benne olyan célok, mint **a bankváltás megkönnyítése, vagy az azonnali forintátutalás rendszerének megteremtése**. Már az elektronikus úton benyújtott forintátutalások napközbeni elszámolásának bevezetése is a jegybank szabályozói támogatásával valósult meg, a 2014-ben létrejövő tulajdonosi viszony pedig még szorosabb együttműködést tesz lehetővé az MNB és a GIRO Zrt. számára. **A társaság árazási politikájának versenyképessé tétele, a költséghatékonyság ezzel összefüggő növelése**, valamint a meghatározott szolgáltatásfejlesztési irányok olyan keretrendszert alkotnak, melyben a társaság hatékony működése hosszú távon biztosítható a szolgáltatásainak végfelhasználójaként megjelenő lakosság számára. A társaság jegybanki irányítása egyelőre nem tekint vissza hosszú múltra, viszont pénzforgalmi céljainak megvalósításához az MNB mindenképp támaszkodni fog a GIRO Zrt.-re. A szakmai együttműködés egyik első lépéseként 2015 során sor fog kerülni **a lakossági forintátutalások napközbeni elszámolását végző platform üzemidejének meghosszabbítására és az elszámolási ciklusok sűrítésére, mely fejlesztések érdemi növekedést fognak eredményezni a társaság által nyújtott szolgáltatás színvonalában**. A változások eredményeként több idő fog rendelkezésre állni az átutalások napközbeni lebonyolítására, illetve az átutalások kezdeményezőtől kedvezményezettig tartó átfutási ideje is csökkenthető lesz. Az MNB a GIRO Zrt. projektjének sikeres megvalósításához a szükséges infrastrukturális és banküzemi háttér biztosításával fog hozzájárulni.

További **fontos szabályozói fejlemény a bankkártyás fizetésekre vonatkozó bankközi díjak és jutalékok maximális mértékének törvényi meghatározása**, melynek szakmai előkészítésében az MNB jelentős szerepet játszott. A Gazdasági Versenyhivatallal közösen kidolgozott szabályozási koncepció 2014. január 1-jével hatályba lépett, így jelenleg a betéti kártyák esetében 0,2 százalék, a hitelkártyák esetében pedig 0,3 százalék a kedvezményezett fél pénzforgalmi szolgáltatója által a fizető fél pénzforgalmi szolgáltatója számára fizetett díjak és jutalékok mértékének maximuma. A szabályozás célja a bankkártya-elfogadói hálózat bővülésének támogatása, a kártyahasználat széleskörűvé tétele a kiskereskedelemben, valamint a hazai piacon működő kártyatársaságok közötti verseny erősítése. Elmondható, hogy mindezen célok elérésében fontos előrelépést jelent a jogszabály létrehozása, a koncepció jelentőségét pedig hangsúlyozza, hogy az Európai Unió a magyar szabályozás által alkalmazott mértékekkel megegyező mértékű szabályozás bevezetését tervezi.

A hazai pénzügyi infrastruktúrát illetően tehát jelentős változások mentek végbe az elmúlt két évben, az MNB pedig a rendszer hatékonyságát szem előtt tartva mindig a fejlődés katalizátoraként lépett fel. Ezen szerepkörét a jegybank a továbbiakban is fontosnak tartja, így a közeljövőben egyéb fejlesztési projekteket is sikerre tervez vinni.

9. Az MNB szanálási tevékenysége

A hitelintézetek és a befektetési vállalkozások a gazdaság szempontjából számos alapvető, kritikus funkciót működtetnek (pl. betétgyűjtés, hitelezés, pénzforgalmi szolgáltatások, tőkepiaci forrásbevonásban közreműködés, befektetések kezelése). Ha ezek a funkciók súlyosan sérülnek vagy ellehetetlenülnek, annak negatív következményei lehetnek nemcsak a pénzügyi stabilitásra, hanem a nemzetgazdaság egészére is.

A 2007-ben indult pénzügyi válság rávilágított, hogy a rendszerszinten jelentős pénzügyi intézmények válsághelyzetében a kritikus funkciók fenntartása az USA-ban és Nyugat-Európában gyakran csak állami bankmentő akciók révén volt lehetséges, ami adófizetői pénzek felhasználását, rosszabb esetben pedig az érintett nemzet államadósságának jelentős növekedését jelentette (állampapír kibocsátása révén tudták csak előteremteni a bankmentéshez szükséges összegeket).

A tagállamok belátták, hogy a banki válságok megelőzésére és a bekövetkezett válságok hatékony, közpénzek tartós felhasználását nem igénylő kezelésére a meglévő keretrendszer nem alkalmas, új megoldások kidolgozása szükséges. A megoldás **a szanálási keretrendszer, mely békeidőben a pénzügyi intézmények válságállóságát fokozza, válsághelyzet esetén pedig a kritikus funkciók fenntartását, a bajba került pénzügyi intézmény reorganizációját erős hatósági jogosítványokkal biztosítja**, a pénzügyi szektor által finanszírozott módon, az adófizetői pénzekre hagyatkozás nélkül.

A magyar kormány időben felismerte a szanálás, mint alternatív válságkezelési eszköz jelentőségét és számos nyugat-európai országot is megelőzve, már 2013. október 1-jével kialakította a szanálási hatósági szerepkört, melynek ellátásával az Magyar Nemzeti Bankot (MNB) bízta meg. A szanálás EU-s jogi kereteinek 2014-es megjelenése után – Európában az elsők között – törvényi szinten kerültek szabályozásra az MNB igen erős – megfelelő garanciák mellett akár a pénzügyi intézmények feletti tulajdonosi jogok átvételét is biztosító – szanálási hatáskörei. Ennek keretében jött létre a hazai pénzügyi stabilitási védőháló új elemeként a piaci szereplők befizetéseiből feltöltésre kerülő, a válságkezelés piaci finanszírozását biztosító Szanálási

Alap. **A bankválságok kezelésének finanszírozási terhe** – a környezetvédelemből ismert „szennyező fizet elvéhez” hasonlóan – **ezentúl magát a szektort terheli, e célra közpénzeket csak átmenetileg, minimális mértékben, hozammal növelt visszafizetési kötelezettség mellett lehet igénybe venni.**

Az MNB 2014 decemberében szanálás alá vonta az MKB Bank Zrt.-t, melynek tőke és likviditási helyzete kielégítő volt, ugyanakkor a bankcsoport jelentős veszteséget termelt, ezért a prudenciális elvárásoknak való jövőbeni megfelelés érdekében az MNB a kirendelt szanálási biztosokon keresztül, az MKB menedzsmentjével közösen, **haladéktalanul hozzálátott a bank reorganizációjához.** Az elhatározott szerkezetátalakítás jegyében az MKB Bank felgyorsítja a korábbi évek veszteségeiben markáns szerepet játszó rossz portfólióelemek leválasztását. A portfóliótisztítással párhuzamosan kerül sor a bankcsoport szerkezetátalakítására, a költségek lefaragására, melynek keretében első lépésként a bank autóflottájának 30%-os csökkentéséről született döntés. Az átalakítás közben a menedzsmentben szükségessé vált személyi változások megtörténtek, a bank vezetésének elismert szakemberekkel történő megerősítése folyamatban van. Az MNB – az MKB menedzsmentjével együttműködésben – minden rendelkezésre álló eszközzel biztosítja az átalakítási folyamat zökkenőmentességét, azaz az újjászervezésre és az átalakítási program végrehajtására úgy kerül sor, hogy az semmilyen hatással ne legyen a banki szolgáltatások folytonosságára.

Az MNB folyamatosan dolgozik nemzetközi szanálási kapcsolatrendszerének kiszélesítésén annak érdekében, hogy a szanálásból fakadó pozitív hatások a nemzetközileg aktív pénzügyi szolgáltatók esetleg több országot érintő válsághelyzete esetén is maradéktalanul érvényesülhessenek.

A szanálás hatósági funkciója révén az MNB nemcsak a pénzügyi stabilitás fenntartását szolgálja, hanem **a válságkezelés költségeinek pénzügyi szektorra terhelése révén egyrészt megakadályozza, hogy a pénzügyi szektorban tapasztalható válságjelenségek veszélybe sodorják a nemzetgazdaságot.** Emellett a gazdasági növekedéshez szükséges alapvető pénzügyi szolgáltatások (pl. hitelezés, pénzforgalom) folyamatos rendelkezésre állásának biztosítása révén az egész nemzetgazdaságra pozitív hatást gyakorol.

10. A Jegybanki Renminbi Program (JRP)

A Magyar Nemzeti Bank a kínai jegybankkal 2013. szeptemberben kötött devizacsere megállapodáshoz kapcsolódóan meghirdette a Jegybanki Renminbi Program (JRP) elindítását 2015. február 19-én, a kínai újév első napján. A kínai deviza, a renminbi nemzetközi elszámolásokban betöltött súlyának növelése a kínai gazdaságpolitika kiemelt célja, amit kormányzati, illetve jegybanki lépések sorozata támogat a külföldi partnerek oldaláról.

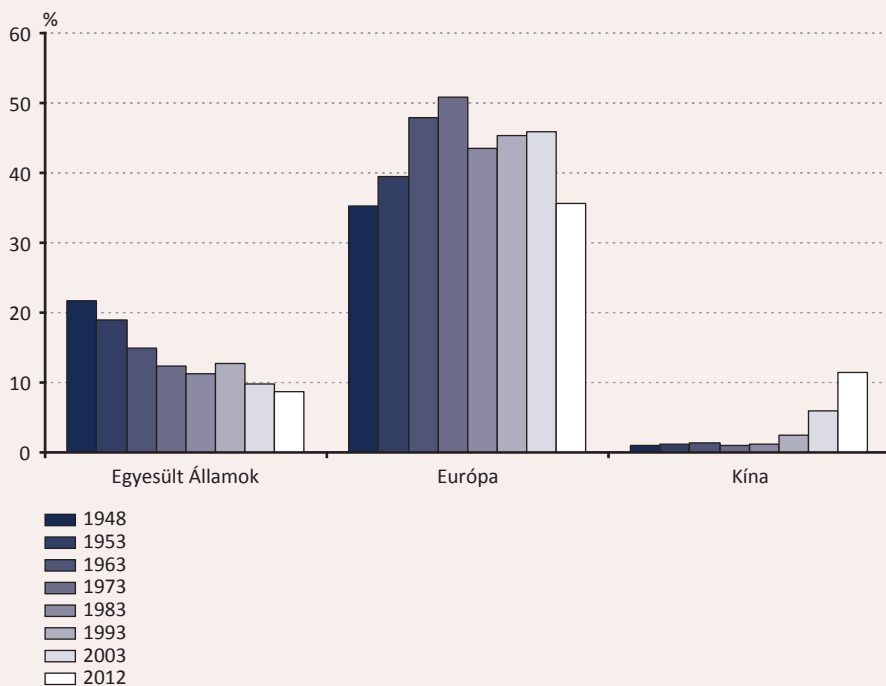
Az Európai Unió egyik legfontosabb külkereskedelmi partnerévé mára Kína vált. A kínai tőkemérleg és árfolyamrendszer liberalizációjával párhuzamosan finanszírozási és diverzifikációs lehetőségeket biztosíthat az EU országainak a kínai megtakarítási portfólió és finanszírozási szerkezet átalakulása. Magyarországnak kitüntetett szerepe van a régiós kínai kapcsolatok tekintetében: a Magyar Nemzeti Bank Kelet-Közép-Európa ez idáig egyetlen jegybankjaként kötött devizacsere-megállapodást a kínai jegybankkal, Magyarországon működik az egyetlen kínai kereskedelmi bank, valamint Magyarország vált az elmúlt években a kínai működőtőke-beáramlás és népességvándorlás egyik legfontosabb régiós célországává.

Kína számos külgazdasági reformot hajtott végre az elmúlt évtizedekben. A külgazdasági liberalizáció nagy vonalakban más feltörekvő országok korábbi gyakorlatát követte, első lépésben a folyó fizetési mérleg elszámolásokra vonatkozó korlátozásokat számolták fel a 2001-es WTO-tagság megszerzéséhez, majd ezt követte a tőkemérleg fokozatos liberalizációja. Ennek következtében Kína súlya a nemzetközi kereskedelmi elszámolásokban nagymértékben emelkedett, és bő két évtized alatt elérte a 10 százalékot 2012-re.

A renminbi elszámolásokban közreműködő Központi Bankok Európai Rendszerébe tartozó tagjegybankok lépéseit áttekintve az MNB a Jegybanki Renminbi Program keretében megkezdte a pénzügyi infrastruktúra és intézményrendszer fejlesztését. Mindez elősegítheti a renminbi nemzetközi súlyának növekedéséből fakadó előnyök kihasználását, és Budapest regionális szerepéből fakadóan határon átnyúló piaci aktivitást és jövedelmet generálhat Magyarország és a régió számára.

10. ábra
Részesedés a globális exportból

(%)

Forrás: WTO

A Jegybanki Renminbi Program (JRP) keretében az MNB a következő kérdéseket vizsgálja meg 2015 folyamán:

- **Renminbi devizatartalék portfólió:** A jegybanki devizatartalék kis részének renminbi eszközökbe történő befektetésének, illetve a befektetések gyakorlati kérdéseinek vizsgálata (onshore és offshore vásárlások előnyei és hátrányainak kérdései). A nemzetközi gyakorlat alapján a renminbi portfólió devizaforrásainak azonosítása (konverzió, közvetett vagy közvetlen kötvénykibocsátás stb.). Kínai befektetési kvótákról történő tárgyalások.
- **Jegybanki renminbi likviditási eszköz piaci zavarok esetére:** A jegybanki renminbi eszközök alkalmazhatóságának vizsgálata. A jegybanki renminbi eszközök kondíciói és gyakorlati kérdései: futamidő, kamat, fedezetek, elszámolás, partnerkör stb.

- **A renminbi elszámolásforgalmi infrastruktúra fejlesztése:** Renminbi elszámolásforgalmi struktúra fejlesztési terveinek kialakítása, az ezzel kapcsolatos jegybanki megállapodás előkészítése. Közreműködés a hivatalos renminbi elszámolóbank kiválasztásában.
- **A renminbi használatával és a kínai bankok határon átnyúló aktivitásával összefüggő pénzügyi stabilitási és felügyeleti szempontok:** A hazai renminbi piaci aktivitás növekedéséhez kapcsolódó kockázatok felmérése és kezelése, valamint a kínai hitelintézeti aktivitás monitorozása, különösen a határon átnyúló aktivitással és a kínai pénzügyi rendszer egyensúlytalanságaival összefüggő pénzügyi stabilitási kockázatokra tekintettel. Kínai felügyeleti hatóságokkal történő kooperáció, illetve szükség esetén a kínai hatóságokkal való felügyeleti együttműködés és információ-megosztás erősítése.

A Jegybanki Renminbi Programhoz kapcsolódóan a Magyar Nemzeti Bank 2015-ben elindítja a Budapesti Renminbi Kezdeményezést. A kezdeményezés célja Magyarország befektetési palettájának és finanszírozási forrásainak bővítése. Az MNB fontos célja a programmal a pénz-, deviza- és tőkepiaci infrastruktúrák megteremtése, az elszámolásrendszer fejlesztése, a kínai tőkepiaci engedélyekről történő tárgyalások megkezdése a renminbi elszámolásokhoz kapcsolódó pénzügyi, vállalati és kormányzati szereplők bevonásával.

11. Megújul a forint

A gazdaság szereplői által végzett fizetési tranzakciókat jellemzően elektronikus úton vagy készpénzben bonyolítják le. Nemzetközi kutatások, illetve azon alapuló becslések az elektronikus fizetések térnyerése ellenére azt támasztják alá, hogy **a készpénz továbbra is fontos része a gazdaság működésének, így mindennapi életünknek.** A jegybank készpénzlogisztikai tevékenységével kulcsszerepet játszik a készpénzellátási lánc működésében: leányvállalatain keresztül gondoskodik az évente szükséges mennyiségű új bankjegy és érme gyártatásáról, amit a fizetési tranzakciók során címletenként eltérő arányban bocsát forgalomba.

A forint történetének kezdeti évtizedeire visszatekintve elmondható, hogy a kor technikai fejlettségével összhangban a bankjegyekkel szemben támasztott követelmények sokkal kevésbé voltak összetettek, mint napjainkban. A kibocsátói szempontból nyugalmas évtizedeket az elmúlt kb. két évtizedben az informatika és a sokszorosító eszközök rohamos fejlődésével jellemezhető, a bankjegyek világát is felforgató, folyamatos megújulást követelő időszak váltotta fel. **A készpénzforgalmat is befolyásoló körülmények összetett, új követelményeket állítanak a jegybankok elé.** Úgy kell lépést tartani a korunkat meghatározó műszaki fejlődéssel, hogy a bankjegyek képesek legyenek biztosítani a készpénzforgalom zavartalan működését valamenyny érintett szereplő számára, legyen az a lakosság, egy pénztáros vagy éppen egy bankjegyeket kezelő automata.

Az MNB Monetáris Tanácsa 2013. június 11-én a készpénzforgalmi igények minden dimenzióját figyelembe vevő, komplex, sok szempontú mérlegelés eredményeként döntött a jelenleg forgalomban levő forint bankjegysorozat megújításáról, azaz **a biztonsági elemei és képi megjelenése tekintetében újratervezett, továbbfejlesztett bankjegyek kibocsátásáról.**

A fejlesztésekkel összefüggő kísérleteket, próbákat, valamint a készpénzciklus szereplőivel való körültekintő és széles körű egyeztetéseket követően ez **a szakmai program 2014 végén vette kezdetét a megújított 10 000 forintosok készpénzforgalomban való megjelenésével.** E kibocsátási program mottója a „Fejlődés és tradíció”. A megújított bankjegyek megjelenése ugyanis egyszerre tükrözi a felhasználói igényekből fakadó szükségszerű fejlődést, és azokat a megőrizni kívánt értékeket, amelyeket a magyar bankjegyek évtizedes grafikai tradíciói, az igényesen megrajzolt portrék és

a hátoldali képek jelentenek. A bankjegypapír a Diósgyőri Papírgyár Zrt.-ben készül, a bankjegyek nyomtatása a Pénzjegynyomda Zrt.-ben történik.

A 2014–2018 között megvalósítandó bankjegycsere program során az MNB az egyes megújított bankjegycímletek kibocsátásának, valamint az aktuálisan forgalomban levő címletváltozatok bevonásának ütemtervét úgy határozza meg, hogy az igazodjon a rendelkezésre álló jegybanki bankjegykészletek utánpótlási igényéhez, racionális mértékben tegye szükségessé a jelenleg forgalomban levő címletváltozatokból történő utángyártást, továbbá a készpénzforgalom szereplői számára zökkenőmentes alkalmazkodást biztosítson. E szempontok figyelembevételével a megújított 10 000 forintosok 2014-ben történt kibocsátását kifejezetten eredményesnek tekinthetjük, ugyanis a forgalomban való megjelenésüket követő három hónap során – 2015. február 28-ig – a címletállomány 30%-a (mintegy 35 millió darab) már az új bankjegyekre cserélődött.

MEGÚJULT A MAGYAR NEMZETI BANK 2013–2015

2015

Nyomda: Prospektus–SPL konzorcium
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

